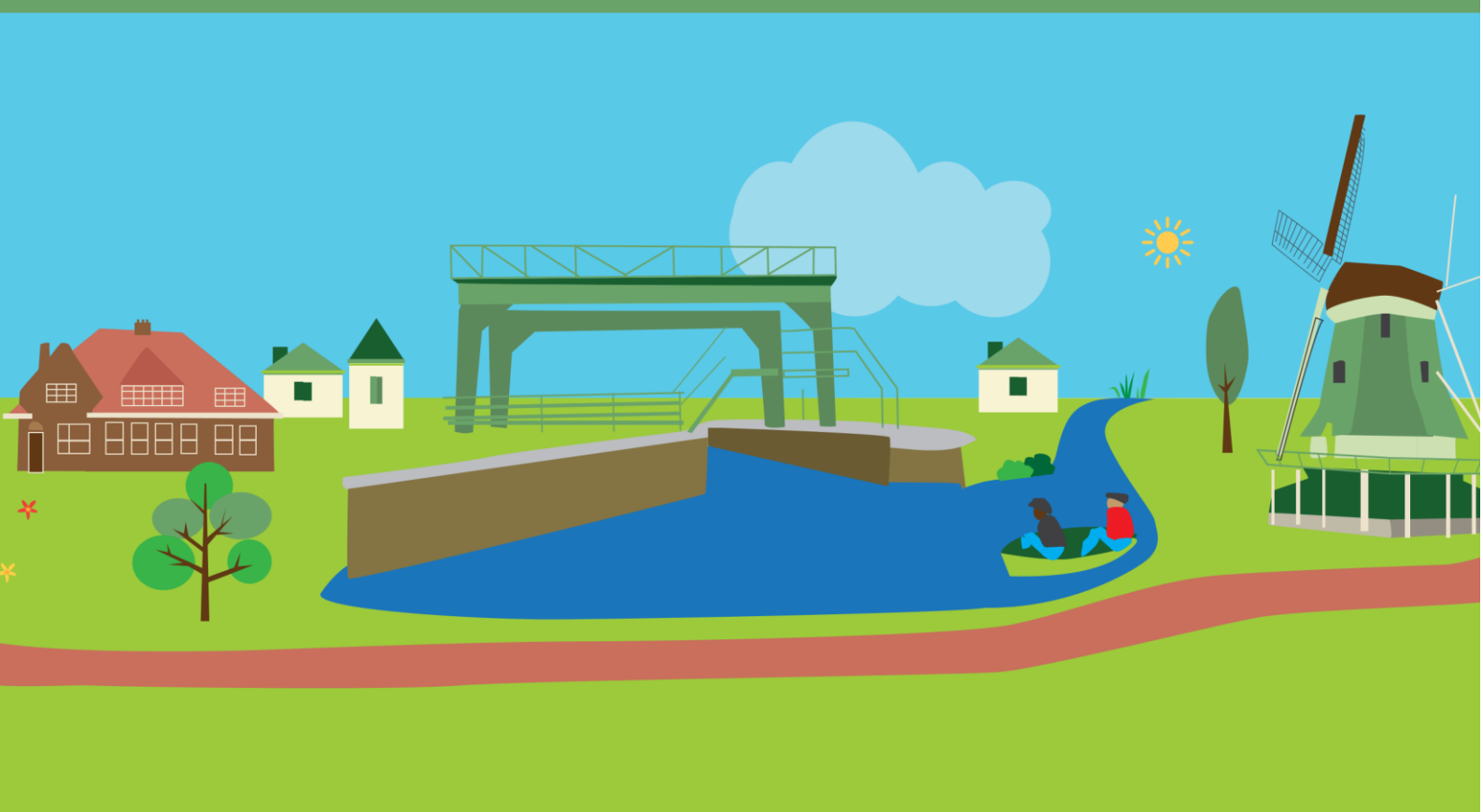

Gemeente
Stede Broec

Begroting 2023

Inhoud

Algemeen	4
Programmaplan	5
Programma Bestuur en dienstverlening	6
Programma Ruimte	15
Programma Samenleving	27
Paragrafen	33
Lokale heffingen	34
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	40
Onderhoud kapitaalgoederen	45
Financiering	49
Bedrijfsvoering	54
Verbonden partijen	57
Grondbeleid	69
Financiële cijfers	72
Overzicht van baten en lasten	73
Uiteenzetting van de financiële positie en toelichting	79
Geprognosticeerde balans	82
Meerjarenraming en toelichting	88

INKOMSTEN = € 60.891

Bedragen = x € 1000

67%

Rijksbijdragen

algemene en
specifieke uitkeringen
€ 40.888

17%

Lokale inkomsten

onroerendezaakbelasting	€ 5.447
afvalstoffenheffing	€ 3.399
rioolrecht	€ 1.739

16%

Overige inkomsten

o.a. huur, rente en leges	€ 8.886
onttrekking reserves	€ 530

UITGAVEN = € 60.606

Bedragen = x € 1000

17%

Bestuur en dienstverlening

bestuur en ondersteuning	2.104
dienstverlening	319
regionale samenwerking	191
algemene dekkingsmiddelen	723
overhead	7.141

24%

Ruimte

veiligheid	1.853
beheer openbare ruimte	5.539
economie	767
duurzaamheid en milieu	4.647
ruimtelijke ontwikkeling	1.889
toevoeging reserves	17

59%

Samenleving

onderwijs	2.934
sport, cultuur en recreatie	5.096
sociaal domein	26.235
volksgezondheid	1.150

Voordelig resultaat: € 285 (Bedragen = x 1000)

Algemeen

De gemeente stelt jaarlijks de begroting op met de plannen voor dat jaar, wat die plannen kosten en welke inkomsten zij verwacht.

In 2022 zijn er gemeenteraadsverkiezingen geweest. Er is een nieuwe raad gevormd en een coalitieakkoord gesloten. Dit coalitieakkoord is door het college van burgemeester en wethouders vertaald naar een College Uitvoeringsprogramma. Het College Uitvoeringsprogramma is verwerkt in deze begroting.

Aandachtspunten in deze begroting zijn:

- inwoners moeten zich betrokken voelen,
- inwoners moeten goed toegang hebben tot de gemeente,
- de woningmarkt,
- het verkeersplan,
- duurzaamheid,
- klimaatverandering,
- de lokale economie,
- veiligheid,
- criminaliteit,
- voorzieningen en activiteiten en
- zorg.

De plannen kosten geld. De financiële positie van de gemeente blijft zorgelijk. Het geld van het Rijk voor het uitvoeren van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning is niet voldoende. Voor 2026 is het Rijk van plan de uitkering uit het gemeentefonds, wat voor de gemeente de belangrijkste inkomstenbron is, te verlagen. Dit jaar wordt door de gemeenten dan ook wel het 'ravijnjaar' genoemd. Dit heeft zijn weerslag op de plannen. De uitvoering van de plannen leidt tot kosten, maar door de bezuiniging van het Rijk komen investeringen onder druk te staan.

De begroting bestaat tenminste uit het programmaplan, de paragrafen en de financiële begroting.

Het programmaplan

Hier wordt voor ieder programma (samenhangend geheel van activiteiten) beschreven wat we willen bereiken en wat we ervoor gaan doen. Per programma worden de baten en lasten geraamd.

De paragrafen

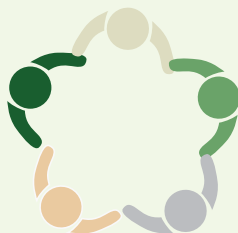
In afzonderlijke paragrafen worden de beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten.

De financiële begroting

Dit onderdeel bestaat uit het overzicht van baten en lasten en de toelichting, de uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting en het overzicht met de geraamde baten en lasten per taakveld.

De bedragen in de tabellen zijn, tenzij anders vermeld, maal € 1.000.

Programmaplan

Bestuur en dienstverlening

Bestuur en
ondersteuning

Dienstverlening

Regionale
Samenwerking

Dekkings-
middelen

Overhead

Inleiding

De begroting 2023 is gebaseerd op het coalitieakkoord “Samenwerken, Samen leven, Samen ontwikkelen” en geeft de hoofdlijnen aan wat de bestuurlijke ambities zijn voor de komende bestuursperiode. Een bestuursperiode die zich bij de start kenmerkt door onzekerheid en naar verwachting komende jaren onzeker zal blijven, omdat door de onvoorspelbaarheid van het landelijk beleid en financiering daarvan we de komende periode met zowel onvoorziene mee- als tegenvallers te maken krijgen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Hieronder geven we inzicht in de doelen die we willen halen. Per doelstelling geven we aan wat we daarvoor gaan doen in 2023.

Bestuur en ondersteuning	
Ambitie	De gemeente Stede Broec is een bestuurskrachtige gemeente.
Wat willen we bereiken?	We willen dat de inwoners vertrouwen hebben in het gemeentebestuur. De informatievoorziening van de gemeente voldoet aan de daaraan te stellen eisen.
Wat gaan we ervoor doen?	• We zorgen ervoor dat alle informatie die inwoners nodig hebben om besluitvorming te volgen beschikbaar, toegankelijk en leesbaar is. Informatie (inclusief besluiten en vergunningen) moet ook niet-digitaal beschikbaar blijven. • We informeren actief aan inwoners en ondernemers over plannen die hun omgeving raken. De menselijke maat staat hierbij centraal.

Bestuur en ondersteuning (inwonersparticipatie)	
Ambitie	Het gemeentebestuur luistert naar signalen uit de gemeente en inwoners voelen zich betrokken bij wat hen aangaat.
Wat willen we bereiken?	We willen bereiken dat inwoners actief participeren, zodat: • er draagvlak is voor besluiten; • het beschikbaar maatschappelijk potentieel wordt benut;

	• er oplossingen worden gezocht voor een gevoeld probleem.
Wat gaan we ervoor doen?	• We vragen inwoners om aan de voorkant mee te denken bij het maken van beleid en het uitvoeren van projecten. Het Manifest Burgerparticipatie gebruiken we hierbij als leidraad. • We moedigen initiatieven van inwoners aan en faciliteren deze waar mogelijk. Het Manifest Burgerparticipatie gebruiken we hierbij als leidraad. • We gaan de wijkbijeenkomsten nieuw leven in blazen om onder andere de uitdagingen op het gebied van de openbare ruimte samen met onze inwoners op te pakken. • We maken het initiatief van een groep jongeren om een SED-jongerenpanel (15 – 29 jaar, conform EU richtlijn) op te richten mogelijk.

Dienstverlening	
Ambitie	De gemeente is een professionele organisatie met oog voor de behoeften en vragen van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.
Wat willen we bereiken?	• We leveren goede klantvriendelijke dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. • We vinden het belangrijk dat iedereen mee kan blijven doen.
Wat gaan we ervoor doen?	• We ontwikkelen onze dienstverleningsvisie organisatie breed verder en stellen hiervoor een uitvoeringsplan op.

Regionale samenwerking	
Ambitie	Regionale samenwerking draagt bij aan onze bestuurskracht.
Wat willen we bereiken?	We willen een bestuurskrachtige gemeente in een sterke regio West-Friesland zijn.
Wat gaan we ervoor doen?	• Wij nemen onze verantwoordelijkheid en worden vertegenwoordigd in de regionale samenwerkingsverbanden. Tevens investeren wij in de organisatie om deze ambitie richting te geven.

Overhead	
Ambitie	De gemeente Stede Broec werkt samen met de gemeenten Enkhuizen en Drechterland, om de hedendaagse vraagstukken te kunnen oppakken.
Wat willen we bereiken?	Een sterkere SED organisatie.

Wat gaan we ervoor doen?	• We zijn bereid om te investeren in de verdere doorontwikkeling van de SED organisatie. Ontvlechting en fusie zijn de komende vier jaar uitgesloten. • Voor de uitvoering van sommige gemeentelijke taken onderzoeken we de mogelijkheid om deze dichterbij de gemeente Stede Broec te brengen. • Wij vinden het verstandig om een gemeenschappelijke visie te ontwikkelen op de doorontwikkeling van de SED-organisatie.
--------------------------	--

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten van een gemeente waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald. Deze inkomsten zijn vrij te besteden.

Het overzicht van algemene dekkingsmiddelen is als volgt:

	Begroting 2023
Onroerende zaakbelasting (eigendom woningen)	4.523
Onroerende zaakbelasting (eigendom niet-woningen)	504
Onroerende zaakbelasting (gebruik niet-woningen)	421
Hondenbelasting	104
Toeristenbelasting	32
Forensenbelasting	26
Algemene uitkering	40.888
Dividend	155
Saldo financieringsfunctie	0
Verhuur gemeente eigendommen	856
Opbrengst markt- en standplaatsen	27
Onvoorzien 2023	15
Totaal	47.551

De uitkering uit het gemeentefonds (de algemene uitkering en de decentralisatie- en integratie-uitkeringen) is gebaseerd op de septembercirculaire 2022.

Algemene uitkering 2023-2026		* € 1.000			
	2023	2024	2025	2026	
Algemene uitkering Kadernota 2022-2026	37.533	38.724	39.790	38.415	
<i>Begroting 2023:</i>					
- Meicirculaire 2022	2.713	3.813	4.470	3.127	
- Septembercirculaire 2022	642	644	601	1.705	
Algemene uitkering na septembercirculaire 2022	40.888	43.181	44.861	43.247	
	voordelig	voordelig	voordelig	voordelig	
<i>Taakmutaties:</i>					
Reservering Bijdrage SED	-137	-275	-412	-549	
Inburgering	-53	-42			
Extra capaciteit BOA's	-32	-32	-32	-32	
25% tekort Jeugdzorg (2024-2026)		293	-227	-346	
Netto effect t.o.v. Kadernota 2022-2026	3.299	3.785	4.400	3.905	
	voordelig	voordelig	voordelig	voordelig	

De algemene uitkering uit het gemeentefonds voor de begroting 2023 en de meerjarenraming 2024-2026 is gebaseerd op de septembercirculaire 2022. Ten opzichte van deze berekening heeft er over de jaren 2023 tot en met 2026 een positieve bijstelling plaatsgevonden. Dit komt enerzijds doordat het Rijk heeft besloten om het accres (toename gemeentefonds) voor de jaren 2022 tot en met 2025 te bevriezen. Anderzijds door de afspraak die gemaakt is dat gemeenten de extra middelen voor jeugd, tot en met 2026, voor 100% mogen meenemen in hun ramingen.

De bevrozing van het accres zorgt ervoor dat de bij de Kadernota gepresenteerde reservering voor onderuitputting kan komen te vervallen.

Ten aanzien van de mogelijkheid om de extra middelen jeugd voor 100% mee te nemen geldt verder de afspraak dat ook rekening moet worden gehouden met de geplande besparing van het Rijk op de jeugdzorg in de jaren 2024 en verder. Een besparing die via een pakket van maatregelen van het Rijk zou moeten leiden tot lagere uitgaven, dan wel hogere inkomsten via de invoering van een eigen bijdrage. In de begroting 2023 en verder is met dit effect rekening gehouden gelijk aan de hoogte van de daling van de algemene uitkering als gevolg van deze besparing van het Rijk.

Septembercirculaire

Drie keer per jaar wordt de algemene uitkering door het Rijk aangepast. Dit wordt gedaan door middel van circulaire. Het Rijk heeft de septembercirculaire 2022 uitgegeven. De toezichthouder verplicht de gemeenten om de meicirculaire op te nemen. Op verzoek van de raad van gemeente Stede Broec is in deze begroting de septembercirculaire opgenomen.

De wijzigingen ten opzichte van de meicirculaire zijn:

Accresontwikkeling

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. In de meicirculaire is het accres bevroren voor de jaren 2022 t/m 2025. Het accres wijzigt nu alleen nog door de toegepaste loon- en prijsontwikkeling. Het Rijk heeft in de septembercirculaire de inflatie voor 2023 bijgesteld. Hierdoor stijgt het accres voor Stede Broec met € 436.000.

Overhead

Overhead moet centraal worden begroot (begroting) en verantwoord (jaarstukken). Onder overhead wordt het geheel van functies verstaan dat gericht is op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Voorbeelden hiervan zijn: leidinggevenden primair proces, communicatie, juridische zaken, bestuurszaken, bestuursondersteuning, facilitaire zaken, ICT, huisvesting, financiën en toezicht en controle op de eigen organisatie. Het uitgangspunt is dat kosten zoveel mogelijk direct worden toegerekend aan de betreffende taken/activiteiten. In het BBV worden baten en lasten van overhead niet meer onder de afzonderlijke beleidsprogramma's geregistreerd, maar centraal onder een afzonderlijk taakveld.

Onderdeel	lasten	baten
Kapitaallasten	164	0
Bijdrage aan de SED organisatie	5.146	0
Overige kosten	1.801	1.031
Totaal	7.111	1.031

Vennootschapsbelasting

Voor het jaar 2023 wordt rekening gehouden met een nihil last. Met een deel van de activiteiten wordt geen onderneming gedreven, doordat niet wordt voldaan aan één of meerdere ondernemingscriteria.

Een deel van de activiteiten wordt wel als ondernemersactiviteit gezien. Het resultaat behaald van de meeste van deze activiteiten is echter vrijgesteld van belastingen. Indien de Belastingdienst van mening is dat de vrijstelling niet van toepassing is, dan is de gemeente wel belasting verschuldigd. De VPB-last van resultaten uit de grondexploitaties wordt bij de jaarrekening berekend. Het verschuldigde bedrag zal naar verwachting gering zijn en zal niet leiden tot een materiële last voor de gemeente.

Onvoorzien

Voor onvoorzien is een bedrag van € 15.000 geraamd. De doelstelling van de post onvoorzien is het kunnen opvangen van de kosten van onvoorziene omstandigheden of gebeurtenissen.

Met wie werken wij samen?

Voor het programma Bestuur en ondersteuning werken we samen met de volgende verbonden partijen, deze verbonden partijen worden verder toegelicht in de paragraaf verbonden partijen:

- SED organisatie,
- Shared Service Center DeSom,
- Westfries Archief,
- Ondersteuning bestuurlijke samenwerking West-Friesland (OBS),
- Alliander NV en
- NV Bank Nederlandsche gemeenten (BNG).

Deze verbonden partijen worden verder toegelicht in de paragraaf verbonden partijen.

Verplichte indicatoren

Hieronder vindt u de verplichte set aan beleidsindicatoren die horen bij programma 1. De indicatoren komen van de site <https://www.waarstaatjegemeente.nl>. Aan de hand van de indicatoren zien of we het goed of minder goed doen ten opzichte van andere gemeenten. De uitkomsten gebruiken we, zo nodig, om onze bedrijfsvoering aan te passen. We lichten dit verder toe in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Naam indicator	Eenheid	Bron	Meest recent
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	SED organisatie	*
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	SED organisatie	*
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	13,55
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten extern*)	SED organisatie	*
Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	10,09%

*) Het presenteren van deze indicatoren heeft geen nut. Een vergelijk met andere gemeenten geeft een onjuist beeld, omdat de ambtelijke ondersteuning is ondergebracht bij de SED organisatie.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Totaal lasten	9.384	10.400	10.478
Totaal baten	43.357	44.706	48.598
Saldo van baten en lasten	33.973	34.306	38.120
Toevoeging aan reserves	0	0	0
Onttrekking aan reserves	1.753	131	80
Resultaat	35.726	34.437	38.200

Toelichting op de cijfers

Toelichting afwijkingen begroting 2023 t.o.v. begroting 2022	Bedrag	V/N
Incidentele budgetten 2022	-647	N
In de begroting 2023 opgenomen mutaties:		
Inflatie (BG 2023)	-226	N
Stelpost Bijdrage SED organisatie (BG 2023)	-137	N
Hondenbelasting (BG 2023)	-15	N
Verzekeringen (BG 2023)	-15	N
Uitkering gemeentefonds (BG 2023)	3.889	V
Onroerendezaakbelasting	938	V
Specifieke uitkering stimulering sport (BG 2023)	98	V
Bijdrage SED organisatie (BG 2023)	-29	N
Bijdrage GR-en (BG 2023)	26	V
Kapitaallasten (BG 2023)	44	V
College Uitvoeringsprogramma	-114	N
Reserves:		
Onttrekking AR t.b.v. budgetten Overhevelingsbesluit (OHB 2022)	-49	N
Totaal verschil	3.763	V

Incidentele budgetten Begroting 2022 (€ 647.000 nadeel)

In de Begroting 2022 zijn voor € 647.000 aan incidentele inkomsten opgenomen.

Inflatie (€ 226.000 nadeel)

In de begroting 2022 is voor 2022 en 2023 rekening gehouden met een inflatie van 1,4%. Op basis van het inflatiecijfer uit de septembercirculaire 2022 worden de budgetten in 2022 opgehoogd met een inflatie van 4,1%. Voor 2023 is de extra uitkering i.v.m. inflatie € 436.000. De prijsgevoelige budgetten zijn voor 2023 ook met € 436.000 opgehoogd.

Stelpost bijdrage SED organisatie (€ 137.000 nadeel)

In de Begroting 2023 van de SED wordt uitgegaan van een indexatie van 2,0% op lonen. De verwachting is dat de loonindexatie hoger gaat uitvallen. Hiervoor is een reservering opgenomen. Als er een bijstelling komt van de begroting van de SED dan is dit gedekt.

Hondenbelasting (€ 15.000 nadeel)

Op basis van vorige jaren wordt een opbrengst verwacht van € 104.000. Door het toepassen van inflatie is de begrote opbrengst echter gestegen tot € 115.000. In deze begroting wordt de verwachte opbrengst gecorrigeerd.

Verzekeringen (€ 15.000 nadeel)

Door nieuwe aanbestedingen in de afgelopen jaren zijn de lasten gestegen. Vorig jaar is het budget ook al bijgeraamd. De verwachte lasten zijn € 275.000.

Uitkering gemeentefonds (€ 3.889.000)

De begrote uitkering is gebaseerd op de septembercirculaire 2022.

In 2023 is er een nieuwe herverdeling (aanpassing van de maatstaven). De gemeente Stede Broec is voordeeltgemeente voor € 7,50 per inwoner. Dit loopt in 2025 op tot € 37,50 per inwoner.

De accresontwikkeling ('samen trap op, samen trap af') is voor de jaren 2022-2025 bevroren. De uitkering wordt nog wel aangepast aan de inflatie, maar niet door gewijzigde uitgaven van het Rijk.

In 2022 is de uitkering € 715.000 incidenteel hoger door de extra uitkering voor de energietoeslag.

Onroerendezaakbelasting (€ 938.000 voordeel)

Voor de onroerendezaakbelastingen is het uitgangspunt dat de opbrengststijging is gekoppeld aan het inflatiecijfer uit de septembercirculaire 2022. Dit is exclusief de areaaluitbreiding. Ook hier geldt dat het uiteindelijke tarief voor belastingjaar 2023 eind 2022 door de raad wordt vastgesteld.

Voor de dekking van het beheer en onderhoud voor de 'Overdracht wegen' van het HHNK naar de gemeente wordt met ingang van 2023 de onroerendzaakbelasting voor eigenaren en gebruikers verhoogd met € 645.000. Hierbij vervalt met ingang van 2023 de heffing van het HHNK voor de inwoners.

Specifieke uitkering stimulering sport (€ 98.000 voordeel)

Sinds 1 januari 2019 kunnen gemeenten, sportverenigingen en sportstichtingen de btw die hen in rekening wordt gebracht voor investeringen in sport niet meer in aftrek brengen. Om de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties en de aanschaf van sportmaterialen te stimuleren, kunnen gemeenten sinds die datum gebruikmaken van de Regeling specifieke uitkering stimulering sport.

De verwachte investeringen zijn hoger dan 2022. Daarbij verwachten we ook dat een hoger percentage van wat wordt ingediend ook daadwerkelijk wordt terugbetaald.

Bijdrage SED organisatie (€ 29.000 nadeel)

De bijdrage aan de SED organisatie voor 2022 is € 11.875.000. Voor 2023 is de bijdrage € 12.412.000. De bijdrage wordt in de administratie van de gemeente toegerekend aan de taakvelden. Voor alleen dit programma stijgt de bijdrage met € 29.000.

Bijdrage GR-en (€ 26.000 voordeel)

SSC DeSom gebruikt het inwoneraantal als sleutel voor de bijdrage. De SED hanteert een andere sleutel waardoor als correctie nog een bedrag werd betaald aan de gemeente Enkhuizen. Bij het vaststellen van de nieuwe sleutel is dit meegenomen waardoor de begrote bijdrage aan Enkhuizen komt te vervallen.

Kapitaallasten € 44.000 voordeel)

Voor 2023 zijn de kapitaallasten € 203.000 hoger dan 2022. De rentelasten zijn € 54.000 hoger en de afschrijvingslasten zijn € 149.000 hoger. De hogere rentelasten worden veroorzaakt door de overdracht van het onderhoud van de buitenwegen. Stede Broec moet daarbij een bijdrage betalen aan de nadeelgemeenten.

De kapitaallasten worden toegerekend aan de programma's. Aan programma 1 wordt minder toegerekend, maar aan de andere 2 programma's meer.

College Uitvoeringsprogramma (€ 114.000 nadeel)

De items uit het CUP zijn opgenomen in de begroting.

Onttrekking aan de Algemene reserve (€ 49.000 nadeel)

Het budget in 2022 voor het onderzoek toekomst SED organisatie is gedekt door een onttrekking aan de reserve.

Ruimte

Veiligheid

Beheer openbare
ruimte

Economie

Duurzaamheid
en milieu

Ruimtelijke
ontwikkeling

Inleiding

Wonen en bouwen

We willen een gezonde evenwichtige woningmarkt met passende woningen, voor nu en later. Het college geeft in 2023 uitvoering aan onder meer de volgende zaken op het vlak van bouwen en wonen, zowel op regionaal niveau als op lokaal niveau:

- wij treffen voorbereidingen voor de ontwikkeling van diverse woningbouwprojecten zoals Florapark, het Centrumplan en de locatie Groot Vriend en starten wij ook na 2023 met de voorbereidingen voor de ontwikkeling van de locatie Molensloot-Zuid;
- wij werken in 2023 in regionaal verband onder meer aan een woonbehoefteonderzoek voor de regio;
- wij geven in 2023 verder uitvoering aan het uitvoeringsprogramma van de woonvisie;
- wij geven in 2023 verder uitvoering aan het implementeren van de Omgevingswet.

Veiligheid

Stede Broec is een veilige gemeente en om dit te borgen en waar nodig te verbeteren geeft het college in 2023 uitvoering aan onder meer de volgende zaken op het vlak van veiligheid:

- wij breiden de inzetbare uren van de Boa's uit en zal een professionalisering van het vakmanschap plaats vinden;
- wij geven uitwerking aan de aanpak alcohol-, drugsgebruik, gokverslaving en criminaliteit;
- wij meer bewustwording creëren over cybercriminaliteit bij inwoners en ondernemers;
- wij de weerbaarheid tegen ondermijning versterken.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Veiligheid	
Ambitie	Stede Broec is een veilige gemeente.
Wat willen we bereiken?	Verbeterde veiligheid in de wijk.
Wat gaan we ervoor doen?	• Wij stellen een nieuw Integraal Veiligheidsplan op en geven hier uitvoering aan. • De handhaving professionaliseren en zichtbaarder maken, middels uitbreiding van de lokale handhaving in de wijken. • Wij zetten buurtbemiddeling voort. • Wij zetten waar nodig de inzet van cameratoezicht flexibel in, zoals bij evenementen.

Zorg en Veiligheid	
Ambitie	Stede Broec is een veilige gemeente.
Wat willen we bereiken?	We geven uitwerking aan de aanpak alcohol-, drugsgebruik, gokverslaving en criminaliteit onder de jeugd. Maar ook betere aanpak op verslaving bij volwassenen.
Wat gaan we ervoor doen?	• Intensiveren aanpak van criminaliteit, overmatige alcohol- en drugsgebruik en aandacht voor verslavingsproblematieken. • De maatschappelijke veranderingen door bezuinigingen in o.a. jeugd, gezondheidszorg en verslavingszorg, vraagt extra uitvoering op gebied van zorg en veiligheid (OOV).

Crisisbeheersing en cybercrime	
Ambitie	De gemeente is digitaal weerbaar.
Wat willen we bereiken?	Bewustwording creëren over cybercriminaliteit bij inwoners en ondernemers.
Wat gaan we ervoor doen?	• We geven voorlichting over cybercriminaliteit. • We bereiden ons voor op cybercrises en online aangejaagde ordeverstoring. • We werken in onze eigen SED organisatie als ook DeSom aan bewustwording op dit gebied.

Ondermijning	
Ambitie	Het bestuur, de SED organisatie en de maatschappij is weerbaarder tegen ondermijning.
Wat willen we bereiken?	Weerbaarheid tegen ondermijning versterken.
Wat gaan we ervoor doen?	• We creëren interne en externe bewustwording over ondermijning, versterken de informatiepositie en geven structureel opvolging aan signalen. • We combineren preventie en repressie door bijv. voortzetting en/of inzet van het KVO/parkmanagement en integrale controles. • Ondersteuning initiatieven tegengaan ondermijning. • We voorkomen, bestrijden en beschermen slachtoffers van mensenhandel en uitbuiting middels het opstellen van beleid en het versterken van de informatiepositie. • We gaan ondermijning tegen op bedrijventerreinen. • We prioriteren handhavingsszaken en voldoen aan de WKB. • Handhaving oneigenlijk gebruik woningen en controles voor humane en veilige arbeidshuisvesting. • De mogelijkheden onderzoeken van de invoering van de bestuurlijke boete op een aantal beleidsterreinen.

Beheer openbare ruimte: Openbare verlichting	
Ambitie	De wegen, paden, pleinen, openbaar groen, openbare verlichting, bruggen en kunstwerken op het vastgestelde kwaliteitsniveau brengen en houden.
Wat willen we bereiken?	De openbare verlichting veilig en functioneel houden.
Wat gaan we ervoor doen?	Wij vervangen delen van de openbare verlichting om de bedrijfszekerheid, sociale veiligheid en verkeersveiligheid van de straatverlichting te waarborgen.

Beheer openbare ruimte: Wegen	
Ambitie	De wegen, paden, pleinen, openbaar groen, openbare verlichting, bruggen en kunstwerken op het vastgestelde kwaliteitsniveau brengen en houden.
Wat willen we bereiken?	De wegen conform vastgesteld kwaliteitsniveau veilig en toegankelijk houden.
Wat gaan we ervoor doen?	• Wij voeren in 2023 groot onderhoud uit aan het asfalt en elementenverhardingen waarbij wij de toegankelijkheid van voetpaden verbeteren. • Wij werken in 2023 aan het achterstallig onderhoud aan het asfalt weg door deze wegen te voorzien van een nieuwe asfalt-deklaag. De werkzaamheden combineren we met het verkeersveiliger inrichten van de wegen en fietspaden.

Openbare ruimte: Openbaar Groen bomen	
Ambitie	De wegen, paden, pleinen, openbaar groen, openbare verlichting, bruggen en kunstwerken op het vastgestelde kwaliteitsniveau brengen en houden.
Wat willen we bereiken?	Duurzaam beheer bomenbestand.
Wat gaan we ervoor doen?	Wij geven uitvoering aan de uitgangspunten uit het omgevingsprogramma bomen voor het beheer en onderhoud van de bomen.

Openbare ruimte: Openbaar groen	
Ambitie	De wegen, paden, pleinen, openbaar groen, openbare verlichting, bruggen en kunstwerken op het vastgestelde kwaliteitsniveau brengen en houden.
Wat willen we bereiken?	Onderhoud van de openbare buitenruimte op basisniveau in de woonwijken en een lager kwaliteitsniveau in de noordelijke en zuidelijke groenstroken.
Wat gaan we ervoor doen?	Wij bewaken de beeldkwaliteit door 4 keer per jaar het reguliere beheer en onderhoud te monitoren.

Openbare ruimte: Bruggen en oeververdediging	
Ambitie	De wegen, paden, pleinen, openbaar groen, openbare verlichting, bruggen en kunstwerken op het vastgestelde kwaliteitsniveau brengen en houden.
Wat willen we bereiken?	Het in stand houden van veilige en functionele verkeersbruggen en fiets- en voetgangersbruggen.
Wat gaan we ervoor doen?	Wij voeren in 2023 klein- en groot onderhoud aan de bruggen uit en vervangen beschoeiing en brengen natuurvriendelijke oevers aan waar mogelijk.

Openbare ruimte: Watergangen	
Ambitie	De wegen, paden, pleinen, openbaar groen, openbare verlichting, bruggen en kunstwerken op het vastgestelde kwaliteitsniveau brengen en houden.
Wat willen we bereiken?	Een goed onderhouden watersysteem.
Wat gaan we ervoor doen?	Wij stellen een baggerplan op voor het water dat in beheer blijft bij onze gemeente.

Beheer openbare ruimte	
Ambitie	De wegen, openbaar groen, openbare verlichting, bruggen en kunstwerken in het buitengebied worden veilig en functioneel gehouden.
Wat willen we bereiken?	De openbare ruimte in het buitengebied voldoet aan de norm 'Veilig'.
Wat gaan we ervoor doen?	Vanaf 1 januari 2023 is de gemeente verantwoordelijk voor het onderhoud van de openbare ruimte in het buitengebied. Wij voeren het onderhoud in het buitengebied uit voor het openbare groen, de bermstenen en het klein- en groot onderhoud aan de wegen, openbare verlichting, bruggen en riolering.

Openbaar groen	
Ambitie	Stede Broec is een leefbare, groene en goed onderhouden gemeente.
Wat willen we bereiken?	Het onderhoudsniveau wordt verbeterd.
Wat gaan we ervoor doen?	• We zetten in op een effectievere wijze van bestrijding van exoten en onkruid. • We nemen biodiversiteit integraal mee in groenonderhoud. • We hebben oog voor o.a. wandelpaden en buitenfitnessapparaten.

Openbare buitenruimte	
Ambitie	Stede Broec is een leefbare, groene en goed onderhouden gemeente.
Wat willen we bereiken?	Borgen van huidige recreatievoorzieningen
Wat gaan we ervoor doen?	• We bieden meer ruimte voor natuurlijke ontwikkelingen rondom het Streekbos. • We houden varend recreëren aantrekkelijk.

Openbare buitenruimte	
Ambitie	Stede Broec is een leefbare, groene en goed onderhouden gemeente.
Wat willen we bereiken?	Inwoners worden betrokken.
Wat gaan we ervoor doen?	• Wij betrekken bewoners bij het onderhoud in de buurt/straat. • We blazen wijkbijeenkomsten nieuw leven in door het ontwikkelen van een wijkaanpak

Verkeer	
Ambitie	Stede Broec kent een goed wegennetwerk met een goede doorstroming.
Wat willen we bereiken?	De kwaliteit en doorstroming van het wegennetwerk wordt verbeterd.
Wat gaan we ervoor doen?	• We geven uitvoering aan het uitvoeringsplan en circulatieplan.

Economie bedrijfsleven	
Ambitie	Stede Broec heeft een bloeiende lokale economie.
Wat willen we bereiken?	Bevorderen van gezond en vitaal bedrijfsleven met een actieve winkeliersvereniging en een enthousiaste bedrijvengroep.
Wat gaan we ervoor doen?	• We geven uitvoering aan de lokaal economische agenda zodat de samenwerking met ondernemersverenigingen gecontinueerd en versterkt wordt. • We hebben aandacht voor borging Keurmerk Veilig Ondernemen winkelgebied/bedrijventerreinen in samenwerking met OOV. • We faciliteren huisvesting voor buitenlandse seizoenarbeiders in afstemming met de regio. • We voeren in SED-verband locatieonderzoek uit voor uitbreiding / nieuwvestiging van bedrijven. • We dragen bij aan de Regionaal Economische Agenda (REA).

Economie toerisme	
Ambitie	Stede Broec heeft een bloeiende lokale economie
Wat willen we bereiken?	Versterken toeristisch product.
Wat gaan we ervoor doen?	• We stimuleren toeristische samenwerking in Stede Broec. • Stimuleren toeristische samenwerking in Westfriesland.

Duurzaamheid en milieu: Riolering	
Ambitie	Voldoen aan de zorgplichten op het gebied van stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater.
Wat willen we bereiken?	Doelmatig beheer van afvalwater, overtollig grondwater en regenwater.
Wat gaan we ervoor doen?	Acties uitvoeren conform het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) Stede Broec.

Duurzaamheid en milieu	
Ambitie	De gemeente Stede Broec is een duurzame organisatie.
Wat willen we bereiken?	Verduurzamen eigen organisatie.
Wat gaan we ervoor doen?	• We stellen een Routekaart verduurzaming eigen vastgoed op.

Duurzaamheid en milieu	
Ambitie	Stede Broec is een duurzame gemeente, met oog voor de identiteit van de wijken.
Wat willen we bereiken?	CO2 reduceren door verduurzamen bebouwde omgeving.
Wat gaan we ervoor doen?	• Wij voeren het duurzaamheidsbeleid uit conform de financiële kaders zoals opgenomen in de meicirculaire 2022.

Duurzaamheid en milieu	
Ambitie	Stede Broec is een duurzame gemeente, met oog voor de identiteit van de wijken.
Wat willen we bereiken?	Ontwikkelen energie-neutrale bedrijventerreinen.
Wat gaan we ervoor doen?	• We geven uitvoering aan energiescans voor bedrijven in samenwerking met het Duurzaam Ondernemersloket. • We stellen kaders op voor opwekking duurzame energie voor agrarische bedrijven. • We stellen een ontwikkelingsprogramma op.

Duurzaamheid en milieu	
Ambitie	Stede Broec groeit actief mee met klimaatverandering om in 2050 hetzelfde beschermingsniveau als nu te hebben.
Wat willen we bereiken?	Klimaatbestendig en waterrobuust te zijn ingericht ten aanzien van de thema's wateroverlast, hittestress, droogte en gevolgen van overstromingen.

Wat gaan we ervoor doen?	• We geven uitvoering aan energiescans voor bedrijven in samenwerking met het Duurzaam Ondernemersloket. • We stellen een ontwikkelingsprogramma op. • Wij voeren het duurzaamheidsbeleid uit conform de financiële kaders zoals opgenomen in de meicirculaire 2022.
--------------------------	--

Duurzaamheid en milieu: Afval	
Ambitie	Stede Broec beschikt over een adequate afvalinzameling- en verwerking.
Wat willen we bereiken?	Goede afweging tussen kosten, dienstverlening en milieuresultaat.
Wat gaan we ervoor doen?	• We evalueren de DVO met HVC. • We optimaliseren de afvalinzameling en stellen een nieuw Afvalbeleidsplan op. • We verkennen, al dan niet samen met de Westfrieze gemeenten de toekomstige vorm voor afvalverwerking.

Ruimtelijke ontwikkeling: Centrum	
Ambitie	Het Centrum is een gezellig verblijfsplein.
Wat willen we bereiken?	Meer horeca, detailhandel, gratis parkeren en betaalbare appartementen voor jong en oud
Wat gaan we ervoor doen?	We werken de benodigde planologische onderdelen uit om te komen tot o.a. een bestemmingsplan.

Ruimtelijke ontwikkeling	
Ambitie	Middengebied Stede Broec Zuidwest, Sportlandschap (tussen Raadhuislaan en Voetakkers).
Wat willen we bereiken?	We streven naar helderheid qua ontwikkelmogelijkheden voor dit gehele gebied.
Wat gaan we ervoor doen?	We voeren een bestuursopdracht uit om een planologische uitwerking op te maken.

Ruimtelijke ontwikkeling: Omgevingswet	
Ambitie	Stede Broec is goed voorbereid op ruimtelijke ontwikkelingen.
Wat willen we bereiken?	Invoeren Omgevingswet, wet kwaliteitsborging en regelgeving overzichtelijk en duidelijk maken. Uitvoering geven aan de erfgoednota.
Wat gaan we ervoor doen?	• Geheel van OW en alles wat daarmee samenhangt, zit in de begroting opgenomen inclusief bijbehorende middelen. • Nadat besluitvorming heeft plaatsgevonden wordt er uitvoering gegeven aan de uitvoeringsagenda behorende bij de erfgoednota.

Ruimtelijke ontwikkeling	
Ambitie	Omgevingsvisie.
Wat willen we bereiken?	Vaststellen van integrale visie op de fysieke omgeving van Stede Broec.
Wat gaan we ervoor doen?	Wij bereiden samen met inwoners, bedrijven en instellingen een omgevingsvisie voor en leggen deze in de 2e helft van 2024 ter vaststelling aan de raad voor.

Ruimtelijke ontwikkeling	
Ambitie	Een gezonde evenwichtige woningmarkt met passende woningen, voor nu en later.
Wat willen we bereiken?	Versnelling van de woningbouwopgave met/en een betaalbaar, gedifferentieerd, aantrekkelijk en duurzaam woonaanbod voor iedere doelgroep.
Wat gaan we ervoor doen?	• We geven uitvoering aan de woonvisie: o.a. opstellen uitvoeringsprogramma woningbouw met prioritering van (grotere) woningbouwprojecten. • We bouwen de komende vier jaar duurzame nieuwe woningen, met name betaalbare huur- en koopwoningen. • We werken integraal samen aan woon-zorg concepten. • We stellen een projectenmonitor op. • We verbeteren de positie van koopstarters in de woningmarkt (raadsbesluit).

Ruimtelijke ontwikkeling: Woonregio	
Ambitie	Een gezonde evenwichtige woningmarkt met passende woningen, voor nu en later.
Wat willen we bereiken?	Westfriesland behoort tot de top 10 woonregio's.
Wat gaan we ervoor doen?	

Met wie werken wij samen?

Voor het programma Ruimte werken we samen met de volgende verbonden partijen, deze verbonden partijen worden verder toegelicht in de paragraaf verbonden partijen:

- Omgevingsdienst Noord-Holland Noord,
- Veiligheidsregio Noord-Holland Noord,
- Archeologie West-Friesland,
- Recreatieschap Westfriesland,
- Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord en
- Afvalbeheer Westfriesland (ABWF).

Deze verbonden partijen worden verder toegelicht in de paragraaf verbonden partijen.

Verplichte indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Bron	Meest recent
Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	Bureau Halt	2021: 7
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2021: 0,7
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2021: 3,2
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2021: 1,1
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2021: 5,5
Funciemenging	%	LISA	2021: 38,2
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	2021: 115,7
Huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS	2020: 140
Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	2020: 12,5
Gemiddelde WOZ waarde	x € 1.000	CBS	2021: 265
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	2021: 8,4
Demografische druk	%	CBS	2022: 80,1
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuis- houden	In euro's	COELO	2021: 800
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In euro's	COELO	2021: 922

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Totaal lasten	12.587	14.515	14.695
Totaal baten	6.692	5.581	5.851
Saldo van baten en lasten	-5.895	-8.934	-8.874
Toevoeging aan reserves	118	0	17
Onttrekking aan reserves	277	1.860	173
Resultaat	-5.736	-7.074	-8.688

Toelichting op cijfers

Toelichting afwijkingen begroting 2023 t.o.v. begroting 2022	Bedrag	V/N
Incidentele budgetten 2022	1.842	V
Incidentele budgetten 2023:		
Onderhoud overdracht wegen (VJN 2023)	-654	N
Gemeentebreed Omgevingsplan Stede Broec (KN 2023)	-100	N
In de begroting 2023 opgenomen mutaties:		
Inflatie (BG 2023)	-134	N
Energie openbare verlichting (BG 2023)	-10	N
Uitbreiding bomenbestand (BG 2023)	-15	N
Onderhoud wegen (BG 2023)	-200	N
Woonakkoord (BG 2023)	-8	N
Bijdrage SED organisatie (BG 2023)	-288	N
Bijdrage GR-en (BG 2023)	11	V
Kapitaallasten (BG 2023)	-82	N
Welstand	-10	N
Inzet BOA's (taakmutatie AU)	-32	N
Verbeteren kwaliteit openbaar groen	-47	N
College Uitvoeringsprogramma	-177	N
Reserves:		
Onttrekking AR t.b.v. budgetten Overhevelingsbesluit (OHB 2022)	-1.593	N
Onttrekking aan reserve Omgevingsfonds (VJN 2022)	-24	N
Onttrekking aan Algemene reserve (JR 2021)	-94	N
Totaal verschil	-1.614	N

Incidentele budgetten Begroting 2022 (€ 1.842.000 voordeel)

In de Begroting 2022 zijn voor € 1.842.000 aan incidentele budgetten opgenomen. Hierdoor is het begrotingstotaal in 2022 € 1.842.000 hoger dan het begrotingstotaal in de begroting 2023.

Budgetten Kadernota 2023 (€ 754.000 nadeel)

In de Kadernota 2023 en Voorjaarsnota 2022 zijn de volgende budgetten vrijgemaakt voor 2023:

- Overdracht wegen (€ 654.000 nadeel) en
- Gemeentebreed Omgevingsplan Stede Broec (€ 100.000 nadeel).

De lasten voor de overdracht buitenwegen worden gedekt door een hogere opbrengst onroerendezaakbelasting. De lasten voor de parkeerplaatsen bij het gezinspaviljoen worden gedekt door een onttrekking aan de Reserve omgevingsfonds.

Inflatie (€ 134.000 nadeel)

In de begroting 2022 is voor 2022 en 2023 rekening gehouden met een inflatie van 1,4%. Op basis van het inflatiecijfer uit de septembercirculaire 2022 worden de budgetten in 2022 opgehoogd met een inflatie van 4,1%. Voor 2023 is de extra uitkering i.v.m. inflatie € 436.000. De prijsgevoelige budgetten zijn voor 2023 ook met € 436.000 opgehoogd.

Energie openbare verlichting (€ 10.000 nadeel)

Door de stijgende prijzen van gas, water en elektra zijn er meer lasten.

Uitbreiding bomenbestand (€ 15.000 nadeel)

Tijdens de behandeling van het omgevingsprogramma bomen is de intentie uitgesproken om het kroonbedekkingsvolume van 50% bij speelvoorzieningen te realiseren en te komen tot een vergroening van de wijken. Deze uitwerking geeft een geleidelijke invulling van enkele doelstellingen uit het omgevingsprogramma Bomen. Daarnaast zullen er hogere kosten gemaakt moeten worden voor een duurzame groeiplaatsinrichting.

Onderhoud wegen (€ 200.000 nadeel)

In 2021 heeft er een wegeninspectie plaatsgevonden door een extern bureau om de kwaliteit van de verhardingen te bepalen voor de aankomende vijf jaar. De inspectieresultaten zijn volgens de landelijke norm CROW-systematiek voor wegbeheer vastgelegd in een rapportage.

Om aan de door de raad vastgestelde CROW kwaliteitsnorm en de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR) voor toegankelijkheid te voldoen zal het onderhoud geïntensiveerd moeten worden en is het huidige budget niet toereikend.

Voor de verbetering van de inrichting van de wegen die in het verkeersplan is voorzien is extra geld nodig. Het onderhoudsbudget voorziet alleen in het vervangen van de huidige inrichting. Het uitvoeringsplan komt uiterlijk 1e kwartaal 2023 in de raad. Aangezien de raad heeft aangegeven bij de begroting ook op de hoogte te willen zijn van lopende projecten is hij hier opgenomen. De besluitvorming over het uitvoeringsplan vindt in december plaats.

Woonakkoord (€ 8.000 nadeel)

Het woonakkoord tussen regio en provincie loopt door tot en met 2025. Op dit moment is er nog geen regionale begroting voor de jaren 2023 en 2024 gemaakt.

Bijdrage SED organisatie (€ 288.000 nadeel)

De bijdrage aan de SED organisatie voor 2022 is € 11.875.000. Voor 2023 is de bijdrage € 12.412.000. De bijdrage wordt in de administratie van de gemeente toegerekend aan de taakvelden. Ten opzichte van 2022 stijgt de bijdrage met € 288.000. Dit is meegenomen in de kadernota 2023.

Kapitaallasten (€ 82.000 nadeel)

Voor 2023 zijn de kapitaallasten € 82.000 hoger dan 2022. De rentelasten zijn € 23.000 lager, maar de afschrijvingslasten zijn € 105.000 hoger.

De kapitaallasten worden toegerekend aan de programma's. Aan programma 2 wordt meer toegerekend.

Welstand (€ 10.000 nadeel)

Meer budget voor het gebruik van een regionale applicatie met onder andere bouwregelgeving.

Inzet BOA's (€ 32.000 nadeel)

BOA's verrichten belangrijk werk en hebben de afgelopen jaren een steeds groter takenpakket gekregen. Door uitbreiding van de uren van de BOA's en professionalisering van hun middelen, zullen de extra middelen uit de meicirculaire 2022 gebruikt worden om de lokale veiligheid en handhaving te versterken.

Verbeteren kwaliteit openbaar groen (€ 47.000 nadeel)

We verbeteren het onderhoudsniveau openbaar groen aan de hand uitgangspunten CROW beeldsystematiek. Hierbij zetten we in op een effectievere wijze van bestrijding exoten en onkruid. Het versterken van biodiversiteit nemen we mee in het integraal groenonderhoud.

Budgetten College Uitvoeringsprogramma (€ 177.000 nadeel)

De items uit het College Uitvoeringsprogramma zijn opgenomen in de begroting.

Onttrekking reserves (€ 1.711.000 nadeel)

De vrijgemaakte budgetten bij het Overhevelingsbesluit worden gedekt door een onttrekking aan de Algemene reserve (€ 1.593.000), het budget voor parkeerplaatsen bij het Gezinspaviljoen door een onttrekking aan de Reserve omgevingsfonds (€ 24.000) en de budgetten voor de niet uitgevoerde werkzaamheden in 2021 worden ook gedekt door de Algemene reserve (€ 94.000).

Samenleving

Onderwijs

Sport, cultuur
en recreatie

Sociaal domein

Volksgezond-
heid

Inleiding

We vinden het belangrijk dat onze inwoners zich thuis voelen in onze gemeente en dat er genoeg voorzieningen zijn voor samen leven en ontmoeting. Ontmoeting gericht op verbinding, vrije tijdsbesteding en beweging (gezondheid). We willen de sociale cohesie in onze wijken stimuleren zodat inwoners voor elkaar klaar kunnen staan. We ondersteunen inwoners om zo zelfredzaam mogelijk te zijn. Als dat niet meer lukt, helpen we met passende ondersteuning.

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Hieronder geven we inzicht in de doelen die we willen halen. Per doelstelling geven we aan wat we daarvoor gaan doen in 2023.

Sociaal Domein	
Ambitie	De gemeente verleent professionele zorg tegen verantwoorde kosten.
Wat willen we bereiken?	• Binnen de begroting voor Jeugdhulp en Wmo blijven. • Met preventieve activiteiten de druk op Wmo en Jeugdhulp verminderen.
Wat gaan we ervoor doen?	• We gaan de mogelijkheden van zorg meer afbakenen door middel van beleidsmaatregelen. Dit doen we in de hervormingsagenda Jeugd en lokale uitvoeringsplannen Wmo en Jeugd waarin keuzes gemaakt worden wat we wel en niet doen dan wel vergoeden. • Met een zorgvuldige aanbesteding, contractmanagement en toezicht krijgen we meer grip op de uitgaven in het sociaal domein. De evaluatie van het Resultaatgericht werken levert input voor de keuzes voor de nieuwe aanbesteding Wmo en jeugd. • We evalueren de pilot 'versterking eerste lijn Jeugd en Wmo' bedoeld om de eerstelijns zorg te versterken. Op basis van de bevinden bepaalt de raad in 2023 welke effectieve preventieve activiteiten worden doorgezet.

	• Het bij elkaar brengen van preventie zaken, het zoeken naar effectieve preventie landelijk en bekijken of en hoe we dit naar SB kunnen brengen.
--	---

Sport, cultuur en recreatie	
Ambitie	De gemeente kent een vitaal aanbod van voorzieningen en activiteiten.
Wat willen we bereiken?	• Borgen toegankelijkheid huidige voorzieningen en activiteiten. • Buitensport motiveren. • We staan zo open mogelijk voor initiatieven van verenigingen.
Wat gaan we ervoor doen?	• We evalueren het subsidiebeleid kort en bondig. • We geven uitvoering aan het sportakkoord mits er landelijke middelen toegekend worden.

Onderwijs	
Ambitie	Kinderen in de gemeente Stede Broec krijgen les in een leeromgeving die bijdraagt aan hun ontwikkeling in aantrekkelijke, veilige en gezonde schoolgebouwen.
Wat willen we bereiken?	De onderwijshuisvesting is op orde.
Wat gaan we ervoor doen?	• We stellen een Integraal Huisvestingsplan (IHP) op. • We werken het Integraal Kind Centrum (IKC) uit. • We geven uitvoering aan de plannen met betrekking tot de besteding van lokale NPO-middelen om onderwijsachterstanden in te halen.

Volksgezondheid	
Ambitie	Stede Broec is een gezonde gemeente waarin iedereen mee doet.
Wat willen we bereiken?	• We willen alcohol en drugsgebruik onder jongeren verminderen. • Wij willen eenzaamheid onder jongeren en ouderen verminderen.
Wat gaan we ervoor doen?	• Wij sluiten ook in 2023 aan bij het project <i>Ín control</i> of alcohol en drugs. • We doen onderzoek naar de toegankelijkheid van onze gebouwen. • We gaan een inclusie agenda opstellen. • Het plan van aanpak wordt eenzaamheidsbestrijding wordt geëvalueerd.

Met wie werken wij samen?

Voor het programma Samenleving werken we samen met de volgende verbonden partijen, deze verbonden partijen worden verder toegelicht in de paragraaf verbonden partijen:

- WerkSaam Westfriesland en
- Gemeentelijke Gezondheidsdienst Hollands Noorden (GGD).

Deze verbonden partijen worden verder toegelicht in de paragraaf verbonden partijen.

Verplichte indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Bron	Meest recent
Banen	Aantal per 1.000 inwoners 15-74 jaar	LISA	2021: 351,8
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	CBS	2020: 1
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	CBS	2020: 4
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	2020: 68,1
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	Ingrado	2021: 2,1
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	CBS	2020: 2
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	2021: 206,3
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners 15-64 jaar	CBS	2020: 327,80
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren t/m 18 jaar	CBS	2020: 13
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren t/m 18 jaar	CBS	2020: 1,2
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	2019: 0,3
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	2021: 680
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	2021: 0
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	2021: 15
Niet-sporters	% inwoners dat niet wekelijks gesport (vanaf 12 jaar)	Enquête (RIVM, CBS)	2020: 49,1

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Totaal lasten	34.507	35.763	35.415
Totaal baten	7.534	6.430	5.911
Saldo van baten en lasten	-26.973	-29.332	-29.504
Toevoeging aan reserves	643	0	0
Onttrekking aan reserves	576	867	277
Resultaat	-27.040	-28.465	-29.227

Toelichting op cijfers

Toelichting afwijkingen begroting 2023 t.o.v. begroting 2022	Bedrag	V/N
Incidentele budgetten 2022	1.879	V
Incidentele budgetten 2023:		
Art 1, Bureau discriminatiezaken (KN 2023)	-9	N
Innovatiebudget (KN 2023)	-10	N
Accounthouderschap Ons Stede Broec (KN 2023)	-20	N
In de begroting 2023 opgenomen mutaties:		
Inflatie (BG 2023)	-1.391	N
Kapitaallasten (BG 2023)	-165	N
Specifieke uitkering stimulering sport (BG 2023)	-98	N
Re-integratie (BG 2023)	-26	N
Wet Sociale Werkvoorziening (BG 2023)	-28	N
BUIG (BG 2023)	183	V
Stelpost Samenleving (BG 2023)	-183	N
Bijdrage SED organisatie (BG 2023)	-207	N
Bijdrage GR-en (BG 2023)	-52	N
Inburgering (taakmutatie septembercirculaire)	-53	N
College Uitvoeringsprogramma	-25	N
Reserves:		
Onttrekking aan Reserve SD (NJN 2021)	-50	N
Onttrekking AR tbv budgetten OHB (OHB 2022)	-293	N
Onttrekking aan reserve Grondbedrijf (begeleiding IKC)	-25	N
Onttrekking aan Algemene reserve (JR 2021)	-224	N
Overige verschillen	35	V
Totaal verschil	-762	N

Incidentele budgetten Begroting 2022 (€ 1.879.000 voordeel)

In de Begroting 2022 zijn voor € 1.879.000 aan incidentele budgetten opgenomen. Hierdoor is het begrotingstotaal in 2022 € 1.879.000 hoger dan het begrotingstotaal in de begroting 2023.

Budgetten Kadernota 2023

In de Kadernota 2023 en Voorjaarsnota 2022 zijn de volgende budgetten vrijgemaakt voor 2023:

- Art 1, Bureau discriminatiezaken (€ 9.000 nadeel),
- Innovatiebudget (€ 10.000 nadeel) en
- Accounthouderschap Ons Stede Broec (€ 20.000 nadeel).

Het budget voor Projectbegeleiding bouw IKC Plan Zuid wordt gedekt door een onttrekking aan de Reserve grondbedrijf.

Inflatie (€ 1.391.000 nadeel)

In de begroting 2022 is voor 2022 en 2023 rekening gehouden met een inflatie van 1,4%. Op basis van het inflatiecijfer uit de septembercirculaire 2022 worden de budgetten in 2022 opgehoogd met een inflatie van 4,1%. Voor 2023 is de extra uitkering i.v.m. inflatie € 436.000. De prijsgevoelige budgetten zijn voor 2023 ook met € 436.000 opgehoogd.

Kapitaallasten (€ 165.000 nadeel)

Voor 2023 zijn de kapitaallasten € 203.000 hoger dan 2022. De rentelasten zijn € 54.000 hoger en de afschrijvingslasten zijn € 149.000 hoger. De hogere rentelasten worden veroorzaakt door de overdracht van het onderhoud van de buitenwegen. Stede Broec moet daarbij een bijdrage betalen aan de nadeelgemeenten.

De kapitaallasten worden toegerekend aan de programma's. Aan programma 3 wordt meer toegerekend dan in de Begroting 2022.

Specifieke uitkering stimulering sport (€ 98.000 nadeel)

Sinds 1 januari 2019 kunnen gemeenten, sportverenigingen en sportstichtingen de btw die hen in rekening wordt gebracht voor investeringen in sport niet meer in aftrek brengen. De verwachte investeringen zijn hoger dan 2022.

Re-integratie (€ 26.000 nadeel)

Op basis van de begroting van WerkSaam en de septembercirculaire is het budget voor Re-integratie aangepast.

Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) (€ 28.000 nadeel)

Op basis van de begroting van WerkSaam en de septembercirculaire is het budget voor de WSW aangepast.

BUIG (€ 183.000 voordeel)

In 2023 verwachten we minder uitkeringsgerechtigden. Het saldo voor 2023 is € 183.000.

Stelpost Samenleving (€ 183.000 nadeel)

In de begroting is een stelpost opgenomen. Deze stelpost is bij de begroting 2022 opgenomen om de lagere onroerendezaakbelasting te compenseren. Omdat er nog geen

onderbouwing is van hoe het bedrag wordt bezuinigd wordt de stelpost in de begroting gedekt door de financiële ruimte.

Bijdrage SED organisatie (€ 207.000 nadeel)

De bijdrage aan de SED organisatie voor 2022 is € 11.875.000. Voor 2023 is de bijdrage € 12.412.000. De bijdrage wordt in de administratie van de gemeente toegerekend aan de programma's. Ten opzichte van 2022 stijgt dit programma de bijdrage met € 207.000. Dit is meegenomen in de kadernota 2023.

Bijdrage GR-en (€ 52.000 nadeel)

De begroting 2023 is vastgesteld voor de GR-en. Voor het RSW, GGD en WerkSaam (apparaatskosten) wordt de bijdrage bijgesteld.

Inburgering (taakmutatie septembercirculaire) (€ 53.000 nadeel)

In het bestuurlijk akkoord met betrekking tot de opvang van asielzoekers is afgesproken dat het kabinet voldoende financiële middelen beschikbaar stelt voor integratie. Als gevolg van een hogere instroom van inburgeraars is de algemene uitkering verhoogd. Met deze verhoging wordt nu een budget gecreëerd in 2023.

College Uitvoeringsprogramma (€ 25.000 nadeel)

De items uit het College Uitvoeringsprogramma zijn opgenomen in de begroting.

Onttrekking reserves (€ 592.000 nadeel)

De vrijgemaakte budgetten bij het Overhevelingsbesluit worden gedekt door een onttrekking aan de Algemene reserve (€ 293.000), het budget voor Aanpak wachttijden jeugdhulp door een onttrekking aan de Reserve Sociaal Domein (€ 50.000) en de budgetten voor de niet uitgevoerde werkzaamheden in 2021 worden ook gedekt door de Algemene reserve (€ 224.000).

Paragrafen

Lokale heffingen

Inleiding

In de Gemeentewet en in enkele bijzondere wetten is geregeld welke lokale heffingen de gemeente aan de inwoners en bedrijven mag opleggen. De raad bepaalt welke van die heffingen daadwerkelijk worden geheven.

De gemeente kent de volgende lokale heffingen:

- Belastingen waarvan de opbrengst vrij besteedbaar is. Hiertoe behoren de onroerendezaakbelastingen (OZB), toeristenbelasting, forensenbelasting en hondenbelasting.
- Belastingen om kosten mee te verhalen: de heffingen en rechten. De opbrengst is niet vrij besteedbaar, maar is gerelateerd aan de betreffende gemeentelijke zorgplicht of specifieke dienstverlening. Hiertoe behoren de rioolheffing, afvalstoffenheffing, secretarieleges, leges omgevingsvergunningen, begrafenisrechten, marktgelden en pachtsommen kermissen.

De paragraaf lokale heffingen bevat op grond van artikel 10 BBV ten minste:

- De geraamde inkomsten.
- Het beleid ten aanzien van lokale heffingen.
- Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd.
- Een aanduiding van de lokale lastendruk.
- Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Geraamde inkomsten

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de heffingen en de verwachte opbrengsten voor 2022 en 2023.

Belastingen	Begroting 2022	Begroting 2023
Onroerendezaakbelastingen woningen (eigenaren)	3.635	4.523
Onroerendezaakbelastingen niet-woningen (eigenaren)	476	504
Onroerendezaakbelastingen niet-woningen (gebruikers)	397	421
Hondenbelasting	113	104
Forensenbelasting	30	26
Toeristenbelasting	25	32
Totaal	4.676	5.610

Heffingen	Begroting 2022	Begroting 2023
Secretarieleges	209	213
Leges omgevingsvergunningen	279	283
Begrafenisrechten	9	9
Rioolheffing	1.658	1.739
Afvalstoffenheffing	3.308	3.399
Staangelden markten	26	27
Pachtsommen kermissen	15	15
Overige heffingen	-	-
	5.504	5.685

Het totaal aan opbrengsten van belastingen en heffingen bedraagt € 11,3 miljoen in 2023.

Beleid ten aanzien van lokale heffingen

Gelet op de ombuigingen en wijzigingen in het beleid zijn deze per heffing benoemd. De inflatiecorrectie is vastgesteld op 5,9%. Wanneer er bij de heffing niets expliciet staat benoemd met betrekking tot de stijging geldt alleen de inflatiecorrectie. De tarieven van 2023 zijn niet in deze begroting opgenomen. Dat komt omdat de vaststelling van de begroting in november plaatsvindt en het vaststellen van de tarieven in december.

Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen

Onroerendezaakbelasting (OZB)

De OZB wordt geheven van onroerende zaken die binnen de gemeente zijn gelegen. Het gaat om een gebruikersbelasting en eigenarenbelasting op niet-woningen (dit zijn vooral kantoor- en bedrijfspanden) en een eigenarenbelasting op woningen.

De tarieven voor de OZB worden berekend naar een percentage van de WOZ-waarde van het onroerend goed in de gemeente. Bij het bepalen van dit tarief wordt een relatie gelegd met de waardeontwikkeling van het onroerend goed. Voor de onroerendezaakbelastingen geldt als uitgangspunt dat de opbrengst stijgt met 5,9%. Daarnaast wordt er in 2023 rekening gehouden met een opbrengststijging in verband met de kosten van de overdracht wegen van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier naar de gemeente. Bij de bepaling van het tarief wordt rekening gehouden met de totale waardeontwikkeling van het onroerend goed in de gemeente.

Hondenbelasting

Het uitgangspunt bij hondenbelasting is dat de baten worden aangewend ter dekking van de kosten die honden teweeg brengen en voor voorzieningen die ten goede komen aan het welzijn van de honden en de hondeneigenaren. Iedere houder van een hond ontvangt een aanslag hondenbelasting. De hoogte van de aanslag hondenbelasting is afhankelijk van het aantal honden dat de belastingplichtige heeft. Er wordt hierbij uitgegaan van volledige kostendekking.

Leges

Leges zijn betalingen aan de gemeente waar een individueel aanwijsbare tegenprestatie van die gemeente tegenover staat.

De leges mogen per titel maximaal 100% kostendekkend zijn. Hieronder vindt u een overzicht met betrekking tot de kostendekkendheid van de leges in 2022.

	lasten	baten	dekking
Titel 1 Algemene dienstverlening			
hoofdstuk 1 Burgerlijke stand	23	14	60%
hoofdstuk 2 Reisdocumenten	131	113	86%
hoofdstuk 3 Rijbewijs	88	73	83%
hoofdstuk 4 Verstrekkingen uit de basisregistratie personen	9	6	67%
hoofdstuk 9 Overige publiekszaken	6	5	79%
hoofdstuk 18 Algemene verordening ondergrondse infrastructuur	11	7	66%
hoofdstuk 19 Verkeer en Vervoer	19	2	9%
Totaal Algemene dienstverlening	287	222	77%
Titel 2 Fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning			
hoofdstuk 3 Omgevingsvergunning	307	295	96%
Totaal Fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning	307	295	96%
Titel 3 Europese dienstenrichtlijn			
hoofdstuk 7 In titel niet benoemde vergunningen, ontheffingen of andere beschikking	65	6	10%
Totaal Europese dienstenrichtlijn	65	7	10%
Totaal	659	524	80%

Begraafplaatsrechten

Grafrechten worden geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor door de gemeente verleende diensten in verband met de begraafplaats. Het tarief mag maximaal 100% kostendekkend zijn.

Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven van de gebruiker van een eigendom van waaruit afvalwater direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. De uitgangspunten voor de heffing zijn het GRP en volledige kostendekking.

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen met betrekking tot de kostendekkendheid van de rioolheffing:

	2023
Kosten riolering	556
Inkomsten riolering excl. heffingen	-
Netto kosten riolering	556
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	936
BTW	246
Totale kosten	1.739
Opbrengsten heffingen	1.739
Dekking	100%

Bedragen * € 1.000

Afvalstoffenheffing

De tarieven voor de afvalstoffenheffing zijn afhankelijk van de kosten, die de Huisvuilcentrale (HVC) te Alkmaar aan de gemeente in rekening brengt. Met HVC is overeengekomen dat de kostprijs per huishouden met een jaarlijkse indexering wordt aangepast voor de tariefstelling op lokaal niveau. In het kader van kostendekkendheid worden aan de afvalkosten de kosten van administratie en inning (de zogenaamde perceptiekosten) toegevoegd. Tevens wordt rekening gehouden met de doorwerking van het BTW-compensatiefonds. Afvalstoffenheffing mag maximaal 100% kostendekkend opgelegd worden. In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen met betrekking tot de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing:

Bedragen * 1.000 Euro

	2023
Kosten afvalinzameling	2.742
Inkomsten afvalinzameling excl. heffingen	166
Netto kosten afvalinzameling	2.576
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	159
BTW	518
Overige toe te rekenen kosten	146
Totale kosten	3.399
Opbrengsten heffingen	3.399
Dekking	100%

Marktgelden

Voor het innemen van een standplaats worden onder de naam 'marktgelden' rechten geheven. Het tarief voor marktgeld wordt berekend per strekkende meter standplaats.

Pachtsommen kermissen

De geraamde opbrengst is € 15.000. Dit is de reguliere opbrengst met een inflatiecorrectie van 5,9%.

Forensenbelasting

Forensenbelasting wordt geheven van degene die voor zichzelf of voor zijn gezin meer dan 90 dagen per jaar een gemeubileerde woning beschikbaar houdt zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben. Onder gemeubileerde woningen vallen ook zomerhuisjes, chalets en caravans.

Toeristenbelasting

Deze belasting wordt geheven over het aantal overnachtingen.

Een aanduiding van de lokale lastendruk

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo) heeft de cijfers van de gemeentelijke belastingdruk voor 2022 bekendgemaakt. Tot de gemeentelijke woonlasten worden de bedragen gerekend die huishoudens betalen aan OZB, afvalstoffen- en rioolheffing. De gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in Nederland bedraagt € 904.

Onderstaande tabel laat zien wat de gemiddelde bruto woonlasten van de omringende gemeenten zijn. De gemeente met de hoogste gemiddelde lastendruk staat bovenaan.

Woonlasten per huishouden

Rangorde	Gemeente	Bruto woonlasten één persoonshuishouden		Bruto woonlasten meer persoonshuishouden	
		2022	2021	2022	2021
1	Opmeer	€ 1.012	€ 874	€ 1.123	€ 977
2	Stede Broec	€ 865	€ 800	€ 994	€ 922
3	Enkhuizen	€ 802	€ 707	€ 882	€ 832
4	Medemblik	€ 800	€ 702	€ 905	€ 810
5	Drechterland	€ 787	€ 716	€ 901	€ 801
6	Hoorn	€ 775	€ 623	€ 867	€ 702
7	Koggenland	€ 675	€ 608	€ 772	€ 692

Uit deze cijfers blijkt dat de gemeente voor deze regio een bovengemiddelde lastendruk kent en boven het Nederlandse gemiddelde zit. Daarbij moet niet worden vergeten dat het voorzieningenniveau ook niet gelijk is.

Kwijtschelding

Als een belastingplichtige niet of over te weinig financiële middelen beschikt om de belastingaanslag te voldoen kan onder bepaalde voorwaarden aan deze belastingplichtige kwijtschelding worden verleend.

De gemeente heeft voor de behandeling van kwijtscheldingsverzoeken een samenwerkingsverband gesloten met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK). Indien iemand in aanmerking wil komen of denkt te komen voor kwijtschelding van gemeentelijke heffingen of waterschapsbelastingen, kan worden volstaan met het indienen van een kwijtscheldingsverzoek bij een van deze twee organisaties.

De gecombineerde belastingaanslag (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) komt in aanmerking voor kwijtschelding. Hieraan verwante kosten, zoals aanmanings- en dwangbevelkosten, kunnen eveneens worden kwijtgescholden.

Weerstandvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit (hoeveel middelen zijn er nodig om alle risico's op te kunnen vangen). Beide komen in deze paragraaf aan de orde.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel middelen beschikbaar zijn om eventuele risico's op te kunnen vangen. De volgende onderdelen maken deel uit van de beschikbare weerstandscapaciteit:

- onbenutte belastingcapaciteit
- onvoorzien
- vrij aanwendbare reserves
- stille reserves.

Onbenutte belastingcapaciteit	€ 255
Onvoorzien	€ 15
Vrij aanwendbare reserves	€ 4.174
Stille reserves	€ 0
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 4.444

Onbenutte belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij een financiële tegenvaller deze in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of dat er ruimte is voor nieuw beleid. Wanneer het berekende gemiddelde OZB-tarief voor de gemeente lager is dan het percentage voor toelating tot artikel 12 is er in principe sprake van een onbenutte belastingcapaciteit. In de navolgende berekening is bij benadering aangegeven welke opbrengst deze verhoging genereert.

OZB-percentages van de WOZ-waarde voor toelating art.12	0,1729%
Werkelijk gewogen % WOZ-waarde gemeente	0,1643%
Verschil	0,0086%
 Onbenutte belastingcapaciteit	 € 255

Onvoorzien

In de primitieve begroting 2022 is een post onvoorzien structureel van € 15.000 opgenomen. De post onvoorzien is bedoeld om onvoorziene uitgaven te kunnen dekken.

Vrij aanwendbare reserves

Onder de vrij aanwendbare reserves vallen de algemene reserve en de bestemmingsreserves waarvan de bestemming kan worden gewijzigd zodat deze kunnen worden ingezet voor onverwachte financiële tegenvallers. De stand van de vrij aanwendbare reserves bedraagt per 31 december 2023 € 4.174.000.

Stille reserves

Stille reserves hebben te maken met activa die te laag of tegen nul zijn gewaardeerd. De stille reserves maken alleen deel uit van de beschikbare weerstandscapaciteit als de betrokken activa op korte termijn (binnen 1 jaar) verkoopbaar zijn. Of als verkoop van de stille reserves niet leidt tot een gat in de gemeentebegroting en de verkoop van de taakuitoefening van de gemeente niet aantast.

De gemeente Stede Broec heeft vele activa op de balans staan. De gemeente stelt echter niet de vrije verkoopwaarde vast van deze activa. De omvang van de stille reserves is daardoor onduidelijk.

Risicomanagement

Aanleiding en achtergrond

De risico's voor de gemeente Stede Broec zijn in kaart gebracht. Door inzicht in de risico's is de gemeente in staat om op verantwoorde wijze besluiten te nemen zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige ontwikkelingen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de gemeente.

Niet alle risico's laten zich financieel vertalen. Er zijn diverse risico's die geen directe financiële gevolgen hebben, bijvoorbeeld imagoschade. In deze paragraaf ligt de nadruk op de financiële risico's omdat aan de hand daarvan het weerstandsvermogen wordt bepaald.

Risico's

Volgens de toelichting op artikel 11 BBV zijn de risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen de risico's die niet anderszins te ondervangen zijn. Reguliere risico's, risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn, maken geen deel uit van de risico's in de paragraaf weerstandsvermogen. Hiervoor zijn immers verzekeringen afgesloten of voorzieningen voor gevormd.

De risico's worden tweemaal per jaar geïnventariseerd met alle verantwoordelijke afdelingshoofden, teamleiders en specialisten. In de gemeentelijke begroting van 2023 zijn 11 risico's opgenomen. De bedrijfsvoeringsrisico's zijn risico's voor de SED organisatie.

Om een risico te kunnen analyseren en beoordelen bepalen we de kans op het risico (percentage waarschijnlijkheid) en de gevolgen van het risico (impact) voor de organisatie.

De kansberekening wordt onderverdeeld in vijf niveaus. Deze kunnen als volgt worden uitgelegd:

Klasse	Kans	Percentage
1	< of 1x per 10 jaar	10%
2	1x per 5-10 jaar	30%
3	1x per 2-5 jaar	50%
4	1x per 1-2 jaar	70%
5	1x per jaar of >	90%

De klassen van impact zijn als volgt:

5	=	> € 500.000
4	=	> € 100.000 < € 500.000
3	=	> € 50.000 < € 100.000
2	=	> € 25.000 < € 50.000
1	=	< € 25.000
0	=	Geen geldgevolgen

Door de kans en impact in klassen te verdelen wordt aan beide een score toebedeeld. Op basis van deze scores wordt een statistische berekening gemaakt van de benodigde weerstandscapaciteit. In de beleidsnota is bepaald dat alleen de risico's met een score van 15 of hoger (score =kans*impact) worden gepresenteerd. Risico's met een score lager dan 15 zijn onderaan in de tabel opgenomen onder 'overige risico's'.

De onderstaande tabel bevat een overzicht van de risico's die na toepassing van de beheersmaatregelen een financieel risico laten zien en waarvoor geen voorziening of reserve voor is opgenomen. Alleen risico's met een score van 15 of hoger worden apart genoemd in de tabel om focus te houden op de risico's die substantieel van aard zijn.

Onderwerp	Volledige beschrijving risico	Genomen beheersmaatregel(en)	Bedrag impact	Kans op optreden	Impact	Bedrag x kans
Aansprakelijkheid	Aansprakelijkheid openbare buitenruimte door incidenten in de buitenruimte (bijvoorbeeld loszittende tegels, loshangende takken, onjuiste bebording, slechte staat van onderhoud, etc.), waardoor een beroep wordt gedaan op het eigen risico. Daarnaast is er structureel sprake van ziekten en plagen in het openbaar groen welke niet begroot is.	Er zijn vastgestelde beheerplannen voor Wegen, Groen, Riolering, Kunstwerken, Water, Beschoeiing en de speelvoorzieningen.	€ 100.000	4	4	€ 70.000
Onrechtmatigheid	Financieel risico, omdat de gemeenten financieel garant staan voor de GR SED.	Opnemen in de paragraaf verbonden partijen in de begroting en de jaarrekening van de gemeenten. Gedurende het jaar rapporteren door middel van kwartaalrapportages en bespreken in AB	€ 150.000	4	4	€ 105.000
WMO	Overschrijding op de open einde regeling Wmo door een stijging van het aantal Wmo-meldingen.	Goede monitoring op de budgetten en het aantal aanvragen.	€ 166.000	4	4	€ 116.200
Jeugdzorg	Overschrijding op de open einde regeling Jeugdzorg, rekening houdend met het in control komen van jeugdzorgaanbieders. Daarnaast is het financiële effect van het woonplaatsbeginsel nog onbekend en wat de effecten van Covid19 zijn op de ontwikkeling en welzijn van de jeugdigen	Goede monitoring op de budgetten en het aantal aanvragen en meer preventie	€ 386.000	4	4	€ 270.200
			Overige risico's		€ 470.500	
			SED risico doorbelasting		€ 486.276	
			Totaal benodigde weerstandscapaciteit		€ 1.518.176	

De bedrijfsvoering risico's, opgenomen onder de SED organisatie, zijn financieel door de verdeelsleutel (begroting 2023) bepaald en opgenomen onder het weerstandsvermogen van de gemeente Stede Broec voor € 486.000. Voor de SED organisatie zijn deze risico's (3) opgenomen:

- Datalekken en Cybercrime
- Bezettingsprobleem structurele formatie door krapte op de arbeidsmarkt
- Het onvoldoende beschikbaar hebben van juridische kennis op afdelingen.

De beschikbare weerstandscapaciteit is € 4.444.000 en de benodigde weerstandscapaciteit is € 1.366.000 (= 90% * € 1.518.000). Het ratio weerstandsvermogen is 3,3.

Om het weerstandsvermogen te beoordelen heeft het Nederlands Adviesbureau Risicomanagement (NAR) in samenwerking met de universiteit Twente een normtabel ontwikkeld. Ons weerstandsvermogen krijgt als waardering 'uitstekend'.

Waardering	Ratio	Betekenis
A	>2,0	Uitstekend
B	1,4 – 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 – 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1,0	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	<0,6	Ruim onvoldoende

Kengetallen

Om de financiële positie van de gemeente inzichtelijker te maken schrijft het Rijk een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen voor. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeente.

De opgenomen kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel financiële ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven inzicht in de financiële wend- en weerbaarheid. De kengetallen moeten daarbij in samenhang en in onderlinge verhouding beoordeeld worden.

In onderstaande tabel staat het verloop van de kengetallen.

Kengetallen:	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
netto schuldquote	65%	81%	70%	63%	56%	53%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	35%	50%	46%	41%	36%	33%
solvabiliteitsratio	23%	17%	17%	19%	23%	24%
structurele exploitatieruimte	7%	1%	0%	3%	5%	1%
grondexploitatie	0%	0%	0%	0%	0%	0%
belastingcapaciteit	113%	123%	108%	108%	108%	108%

Het ministerie van BZK heeft onderstaande signaleringswaarden opgesteld. Hierbij is A het minst risicovol, B gemiddeld en C het meest risicovol.

Specificering kengetal naar categorie	Cat. A	Cat. B	Cat. C
Netto schuldquote:			
a. zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130 %	> 130 %
b. met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130 %	> 130 %
Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50 %	< 20%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0 %
Grondexploitatie	< 20%	20 - 35 %	> 35%
Belastingcapaciteit	< 95 %	95 - 105 %	> 105 %

Onderhoud kapitaalgoederen

De gemeente is eigenaar en beheerder van de openbare ruimte. De openbare ruimte is voor iedereen toegankelijk en speelt een belangrijke rol in het publieke leven. In de openbare ruimte zijn voorzieningen aanwezig, zoals verhardingen, groen en civiele kunstwerken. Deze voorzieningen worden kapitaalgoederen genoemd. De kapitaalgoederen hebben een grote invloed op de leefbaarheid en belevingskwaliteit van de openbare ruimte. Ze zijn van groot belang voor de verschillende gebruikers: inwoners, ondernemers en bezoekers. Het in stand houden van de kapitaalgoederen is een kerntaak van de gemeente.

Deze paragraaf gaat over het in stand houden van de bestaande kapitaalgoederen door het uitvoeren van (klein en groot) onderhoud.

De kapitaalgoederen dragen bij aan het realiseren van doelstellingen van diverse programma's uit de begroting en zijn terug te vinden in de programma's Ruimte en Samenleving.

Beleidsuitgangspunten

Op 24 november 2016 heeft de raad de beheerambities vastgelegd door het 'Kwaliteitsplan kapitaalgoederen openbare ruimte' vast te stellen. Met de Kadernota 2017-2021 zijn hiervoor ook de bijbehorende financiële middelen beschikbaar gekomen. Als ambitie voor het beheer van de kapitaalgoederen (excl. riolering en gebouwen) is in algemene zin gekozen voor beeldkwaliteitsniveau B: Veilig en functioneel beheer. De openbare ruimte wordt degelijk en voldoende onderhouden; over het algemeen is het heel, veilig en redelijk schoon. Voor een aantal specifieke domeinen en op een aantal locaties binnen de gemeente (centra en haven) is dit niveau verhoogd tot A: goed, mooi en comfortabel beheer. Eind 2017 zijn de verschillende beheerplannen, die het beleid verankeren en nader vormgeven, vastgesteld door het college.

In 2019 zijn een aantal ombuigingsvoorstellen vastgesteld. Dit heeft ook consequenties voor het beheer van de openbare ruimte. Het beeldkwaliteitsniveau voor de parken is vastgesteld op 'laag'. Dit zal met name tot uiting komen in het maaibeeld, de onkruidbestrijding op verhardingen en het technisch onderhoud van de beplanting. Ook is het onderhoudsniveau op de wegen bijgesteld naar 'Basis'. Het gevolg van het opschorten kan zijn dat deze kapitaalgoederen geheel of gedeeltelijk komen te vervallen of veilig gesteld moeten worden.

Ook het onderhoud van rioleringen en gebouwen gebeurt aan de hand van beheerplannen (respectievelijk het GRP en het MJOP-gebouwen). Hierdoor zijn de onderhoudsmaatregelen meerjarig inzichtelijk.

Als gevolg van de huidige crisis zijn de prijzen van bouwstoffen explosief gestegen. De kosten voor de fabricatie van bouwstoffen hebben een relatie met de olie en gasprijzen. Hiermee is de indexatie van de begroting niet voldoende toereikend om de indexatie conform de CBS voor de grond- weg- en waterbouw te dekken. Hierbij bestaat de kans dat werken niet kunnen worden uitgevoerd omdat de huidige middelen niet toereikend zijn of omdat materialen niet voorradig of leverbaar zijn.

Stand van zaken kapitaalgoederen

Wegen

Groot en klein onderhoud wegen

Eind 2021 heeft een wegeninspectie plaatsgevonden. Deze wegeninspectie is door een extern bureau uitgevoerd om de kwaliteit van de verhardingen te bepalen voor de aankomende vijf jaar.

De inspectie-resultaten zijn volgens de landelijke norm CROW- systematiek voor wegbeheer vastgelegd in een rapportage.

Riolering

Er is sprake van achterstallig onderhoud met betrekking op de rioleringszorg. De achterstand in het onderhoud van de riolering wordt opgenomen in het GRP 2023-2024 dat wordt voorbereid.

Watergangen

Met de overdracht van het stedelijk water is het stedelijk water in onderhoud bij het HHNK. Voor de resterende watergangen is het beheer op orde.

Groen

In het kader van de ombuigingsvoorstellen 2019-2022 is besloten het onderhoudsniveau voor de parken terug te brengen naar het niveau laag. Indien dit kwaliteitsniveau een aantal jaren wordt toegepast, leidt dit ook tot een technische achteruitgang van de beplanting en kapitaalsvernietiging

De komende jaren wordt meer aandacht besteed aan het verhogen van de biodiversiteit in het groen, voor zover dit past binnen het bestaande budget. Dit wordt zichtbaar in het toepassen van andere beplanting en wijzigingen in onderhoudsmaatregelen.

Er blijft zorg voor de essentaksterfte. Diverse bomen zijn aangetast. Wanneer de technische kwaliteit van de bomen tot een verhoogd risico voor de omgeving leidt, worden de bomen gekapt en vervangen. Bij nieuwe aanplant wordt bij de soortkeuze rekening gehouden met vatbaarheid voor ziekten en plagen.

In de Stede Broecweg zijn de afgelopen jaren diverse essen verloren gegaan door de essentaksterfte. Ook de komende jaren zullen nog diverse essen gekapt moeten worden. Om deze boombeplanting te herstellen zal in de komende jaren de essen vervangen moeten worden. Dit vergt een extra investering die nog niet in de begroting is opgenomen.

De aanwezigheid van de eikenprocessierups stelt de gemeente voor nieuwe uitdagingen. Voor beheersing van de overlast zal gebruik worden gemaakt van de kennis en richtlijnen van het Kennis- en Adviescentrum Dierplagen (KAD), het landelijke coördinatiecentrum voor de eikenprocessierups. Daar waar ernstige overlast wordt verwacht worden de rupsennesten actief verwijderd. Op andere locaties wordt meer ingezet op een natuurlijke beheersing door het vergroten van de biodiversiteit om daarmee meer natuurlijke vijanden te trekken die voor de bestrijding kunnen zorgen.

De locaties van de Japanse Duizendknoop en de Reuzenberenklauw zijn bekend en worden

actief bestreden. De bestrijdingsmethodieken zijn nog volop in ontwikkeling. Regelmatig wordt gekeken welke bestrijdingsmethode het meest effectief is om daarmee de plant te bestrijden of de uitbreiding te beperken.

In het kader van de klimaatambities zal meer aandacht geschonken moeten worden aan het vergroenen van de buitenruimte. Vervangen en nieuwe aanplant van bomen zal meer aandacht en middelen vragen. Om de doelstelling van de 15% kroonbedekking uit het omgevingsprogramma bomen te realiseren zal er structureel meer geld beschikbaar gesteld moeten worden. Deze structurele lasten zijn niet in deze begroting opgenomen.

Gebouwen

Het gemeentelijk vastgoed voldoet aan de daaraan gestelde kwaliteitseisen: conditieniveau 3 (redelijk).

Het groot onderhoud gebouwen wordt uitgevoerd volgens het vastgestelde MeerJarenOnderhoudsPlan (MJOP) 2020-2029.

Bruggen

Het areaal bruggen (210 objecten) is op orde.

Beschoeiingen

Het areaal beschoeiingen is redelijk op orde. De veiligheid en functionaliteit van de oevers zijn niet in het geding, echter de beschoeiing zelf is op een aantal trajecten einde levensduur. Na de vervanging-stilstand in 2020 en 2021, wordt vanaf 2022 weer structureel ingezet op vervanging van beschoeiingen en het ombouwen van harde beschoeiingen naar natuurvriendelijke oevers. Tevens wordt gelet op het voorkomen/wegnemen van gevaarlijke situaties.

Openbare verlichting

Het areaal is redelijk op orde en bestaat momenteel uit 5750 verlichtingsobjecten waarvan ca. 8% lichtmasten en ca. 37% armaturen aan vervanging toe zijn. Verouderde verlichtingsobjecten of onderdelen zijn in beeld en worden jaarlijks projectmatig en wijkgericht vervangen. Deze vervangingsmethode zorgt voor een afname van de verouderde verlichtingsobjecten of onderdelen, maar zal het niet helemaal wegnemen, omdat er jaarlijks te vervangen objecten bij komen. Om het veilig werken aan de elektrische installaties te waarborgen en de openbare verlichting te laten functioneren, worden voedingskasten en kabels planmatig vervangen. In 2021 is hier mee gestart en wordt voortgezet in 2023.

Begraafplaatsen

Het beheer is op orde en voldoet aan het gestelde beeldkwaliteitsniveau B.

Financiële consequenties

Voor het klein onderhoud worden budgetten geraamd en voor het groot onderhoud zijn voorzieningen gevormd. Gebiedsuitbreiding of wijzigingen in de kwaliteit kunnen leiden tot stijging van de lasten.

Onderstaande tabel laat zien welke middelen in 2023 gereserveerd zijn voor het klein- en groot onderhoud van de genoemde kapitaalgoederen.

Onderdeel	Omschrijving	Bedrag
Openbare verlichting	Dagelijks onderhoud	163
Speelterreinen	Dagelijks onderhoud	51
Begraafplaatsen	Dagelijks onderhoud	7
Waterwegen	Dagelijks onderhoud	73
Openbaar groen	Dagelijks onderhoud	1.074
Wegen	Dagelijks onderhoud	409
	Groot onderhoud	938
Riolering	Dagelijks onderhoud	445
Bruggen	Dagelijks onderhoud	156
	Storting voorziening groot onderhoud	96
	Aanwending voorziening groot onderhoud	81
Gebouwen	Dagelijks onderhoud	350
	Storting voorziening groot onderhoud	475
	Aanwending voorziening groot onderhoud	888

Financiering

Inleiding

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot het geldstromenbeheer van de gemeente. Het geeft ook inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

Het wettelijk kader ligt besloten in:

- de Gemeentewet,
- de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet fido) en de bijbehorende ministeriële regelingen en
- de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof).

In de Gemeentewet staat dat de provincies het financieel toezicht op gemeenten uitvoeren. De taken van de toezichthouder op dit terrein vloeien voort uit de Wet fido.

Het beleidskader binnen de gemeente is:

- het Treasurystatuut 2017 en
- het Leningen- en borgstellingenbeleid.

Financieringsfunctie

De financieringsfunctie zorgt ervoor dat voldoende geld beschikbaar is, zodat aan alle financiële verplichtingen kan worden voldaan. Hiervoor worden kortlopende en langlopende leningen aangetrokken. Onder de financieringsfunctie valt ook het verstrekken van leningen en garanties en het beheersen van financiële risico's.

De Wet fido schrijft de decentrale overheden een aantal zaken voor op het gebied van financiering. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De belangrijkste verplichtingen die uit deze wet voortvloeien zijn:

- het opstellen van een financieringsstatuut,
- het opnemen van een financieringsparagraaf in de begroting en de jaarrekening,
- het voldoen aan de kasgeldlimiet en
- het voldoen aan de renterisiconorm.

Financieringsbeleid

Het aantrekken van geldleningen gebeurt overeenkomstig de kaders van het Treasurystatuut 2017.

De financieringsportefeuille bestaat uit:

- opgenomen langlopende leningen en
- in beheer gekregen waarborgsommen.

Het beleid van de gemeente is erop gericht om de financieringsbehoefte af te dekken met kortlopende schulden, omdat de rente op de kortlopende schulden in het algemeen lager is dan de rente op langlopende middelen. Hierbij is de gemeente gehouden aan de kasgeldlimiet.

Die bepaalt dat de gemiddelde vlottende schuld over drie maanden niet boven de 8,5% van het begrotingstotaal mag uitkomen.

Overtollige middelen worden belegd bij de schatkist.

Opgenomen langlopende leningen en waarborgsommen

Het onderstaande overzicht is een raming van het verloop van de vaste financiering. Naar verwachting wordt er in 2023 geen nieuwe lening aangetrokken.

	2023
Verwachte stand per 1 januari	45.751
Stand waarborgsommen per 1 januari	0
Nieuwe leningen	0
Reguliere aflossingen	3.516
Verwachte stand 31 december	42.235

Uitgezette leningen

De gemeente verstrekt langlopende leningen aan lokale- en regionale instellingen en verenigingen. De basis voor verstrekking is het Leningen- en borgstellingenbeleid. Daarnaast heeft de gemeente leningen uitstaan bij woningcorporatie De Woonschakel Westfriesland en hypothecaire geldleningen bij het vroegere ambtelijk personeel.

Het onderstaande overzicht is een raming van het verloop van de langlopende uitgezette leningen.

	2023
Verwachte stand per 1 januari	15.685
Nieuwe leningen	0
Reguliere aflossingen	1.182
Extra of vervroegde aflossingen	0
Verwachte stand 31 december	14.503

Risicobeheer

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van de financieringsfunctie zijn koersrisico's, renterisico's en kredietrisico's. Hieronder staat hoe deze risico's worden beheerst.

Koersrisico

De gemeente neemt alleen deel in het aandelenvermogen van de BNG Bank, Alliander en HVC. Het risico op waardeverlies van deze aandelen is zeer beperkt.

Renterisico

Het renterisicobeheer is het beheersen van de risico's die gepaard gaan met een in de toekomst hoger dan gewenst niveau van de rentelasten van het vreemd vermogen of lagere rentebaten. Ter beperking van het renterisico heeft de wetgever de kasgeldlimiet en de renterisiconorm (zie hieronder) ingesteld.

Renterisiconorm

De norm voor het renterisico stelt een grens aan financiering op lange termijn (looptijd van één jaar of langer). Het voorkomt dat de gemeente gelijktijdig te veel leningen gaat herfinancieren. Het doel is om overmatige renterisico's op de vaste schuld te vermijden. De norm wordt berekend door het begrotingstotaal te vermenigvuldigen met een door het Rijk vastgesteld percentage van 20%.

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Renterisico				
1. Renteherzieningen	0	0	0	0
2. Te betalen aflossingen	3.516	3.796	4.076	4.356
3. Renterisico (1+2)	3.516	3.796	4.076	4.356
Renterisiconorm				
4a. Omvang begroting 1 januari	60.589	61.278	61.585	62.521
4b. Vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
4. Renterisiconorm (4a x 4b)	12.118	12.256	12.317	12.504
Toets renterisiconorm				
Renterisico op vaste schuld (3)	3.516	3.796	4.076	4.356
Renterisiconorm (4)	12.118	12.256	12.317	12.504
Ruimte (3 -/ 4)	-8.602	-8.460	-8.241	-8.148
(3 < 4) Ruimte onder renterisiconorm				
(3 > 4) Overschrijding renterisiconorm				

De bedragen aan langlopende leningen waar de gemeente de komende jaren een renterisico over loopt blijven de komende periode binnen de norm.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is door het Rijk ingevoerd om risico's te beperken bij het aantrekken van geld. De limiet bepaalt in hoeverre we tekorten op de bank mogen aanvullen met kortlopend geld. De limiet is 8,5% van het begrotingstotaal (totaal lasten). Bij het financieringsbeleid wordt rekening gehouden met deze limiet.

Omschrijving	
1. Toegestane kasgeldlimiet	
Omvang begroting (lasten)	60.589
Percentage kasgeldlimiet	8,50%
Omvang kasgeldlimiet	5.150
2. Omvang vlottende schuld (gemiddeld jaar)	
Opgenomen gelden < 1 jaar	0
Schuld in rekening courant	0
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0
Overige geldleningen (geen vaste schuld)	0
	0
3. Vlottende middelen (gemiddeld jaar)	
Contante gelden in kas	0
Tegoeden in rekening courant	0
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	0
	0
4. Toets kasgeldlimiet	
Toegestane kasgeldlimiet	5.150
5. Totaal netto vlottende schuld (2 -/- 3)	0
Ruimte (4 -/- 5)	5.150

Kredietrisico

Kredietrisico's bestaan uit het risico dat uitgeleend geld niet wordt terugontvangen. De gemeente verstrekt in beginsel geen leningen uit hoofde van de publieke taak en anders worden zoveel mogelijk zekerheden opgenomen.

Door invoering van het schatkistbankieren kunnen overtollige middelen alleen nog worden aangehouden in de schatkist van het Rijk.

Op openstaande debiteuren wordt een actieve debiteurenbewaking toegepast.

Schatkistbankieren

Eind 2013 is de Wet fido gewijzigd vanwege de invoering van het verplicht schatkistbankieren voor decentrale overheden. Reden voor de invoering van het verplicht schatkistbankieren is het beheersen van de overheidsschuld en het reduceren van het financiële risico voor decentrale overheden. De gemeente moet de middelen die zij (tijdelijk) niet nodig hebben aanhouden bij het ministerie van Financiën.

Rentetoerekening

Rentekosten moeten aan de taakvelden worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. Dit geeft inzicht in de kosten per taakveld en de toerekening gebeurt op een gelijke wijze. Het gehanteerde renteomslagpercentage bedraagt 2,85%

In onderstaand schema staat hoe de rentetoerekening plaats vindt.

De externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.683	
De externe rentebaten (idem)	299 -/-	
Totaal door te rekenen externe rente		1.384
De rente die aan de grondexploitatie moet worden toegerekend	0 -/-	
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0 -/-	
De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken, die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0 +/-	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		0
Rente over eigen vermogen		0 +/-
Rente over voorzieningen		0 +/-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		1.384
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		1.384 -/-
Renteresultaat op het taakveld Treasury		0

De geraamde rentelasten voor korte en lange financiering zijn € 1.683.000. De verwachte rentebaten voor de uitgezette leningen aan ambtenaren, De Woonschakel en verenigingen zijn € 299.000. De gemeente rekent rente toe aan de grondexploitatie, maar de verwachte boekwaarde is nihil. Het saldo van € 1.384.000 wordt toegerekend aan de taakvelden op basis van de boekwaarden van de investeringen per taakveld.

Bedrijfsvoering

In deze paragraaf geven we inzicht in de stand van zaken over en de beleidsvoornemens voor de bedrijfsvoering. Het gaat hierbij om de bedrijfsprocessen van de drie SED gemeenten die zijn ondergebracht bij de SED organisatie, waarbij we ingaan op de sturing en beheersing van de verdere optimalisatie van de bedrijfsvoering.

Eén van de vier speerpunten van de SED organisatie is een gezonde bedrijfsvoering. Naast de reguliere werkzaamheden gaan we in 2023 verder met het door ontwikkelen en het op een hoger plan brengen van de bedrijfsvoering. Uiteraard gaat daarbij veel aandacht uit naar voldoende kwalitatieve en kwantitatieve personele bezetting, daarnaast zijn nog enkele andere belangrijke onderdelen: het verder verbeteren van de sturingsinformatie, het in kaart brengen van de financieringsstromen, de implementatie van de WOO, de digitale transformatie, informatiebeveiliging, procesoptimalisatie en robotisering.

Personeelszaken

De krappe arbeidsmarkt houdt nog steeds aan en maakt het steeds belangrijker dat we ons kunnen profileren als aantrekkelijke werkgever. In 2022 is het programma arbeidscommunicatie gestart om verschillende interventies te ontwikkelen om de SED organisatie goed te positioneren en zo nieuwe mensen te verleiden de overstap naar de SED organisatie te maken. Met de resultaten hiervan en de positionering van de SED organisatie gaan we in 2023 uiteraard door.

Daarnaast zorgen de krapte op de arbeidsmarkt en de toenemende inflatie voor een opwaartse druk op de salariskosten. Voor specifieke functiegroepen is steeds vaker eenvoudigweg geen vast personeel te vinden (denk aan riolering en verkeer) en is het nodig terug te vallen op inhuur, waardoor de salariskosten toenemen. Dit is niet alleen voor de SED organisatie een probleem, maar elke gemeente worstelt hiermee.

Om goed te kunnen sturen op de salariskosten hebben wij in 2022 het Prognosemodel Salariskosten geïmplementeerd. Hierin worden de kosten van personeel en inhuur nauwkeurig gemonitord en geprognoseerd. Door middel van kwartaalrapportages informeren wij het dagelijks bestuur van de SED organisatie. Uiteraard zetten wij dit in 2023 voort.

Het project onderhoudsronde HR21 voeren wij uit in 2022/2023. De financiële gevolgen zijn nog niet bekend en daarom nog niet in de begroting verwerkt. Voor 2023 is nog geen nieuwe CAO afgesloten.

Juridische zaken

De focus blijft het nastreven van een hoge juridische kwaliteit binnen de organisatie. We bieden ondersteuning voor een juiste, correctie en tijdige besluitvorming. Juridische risico's worden geanalyseerd en zo nodig afgedekt. We coördineren de afhandeling van ingebrekestellingen en klachten, en handelen WOO-verzoeken, aansprakelijkstellingen en bezwaar- en beroepszaken af.

Informatie

Informatiebeveiliging en privacy zijn en blijven belangrijke thema's voor de SED, zeker gezien de wereldwijde ontwikkelingen en bedreigingen. In 2022 zijn we verdergegaan met de invoering van de eisen die gesteld zijn aan de BIO (beveiliging), zowel technisch als organisatorisch. In 2023 gaan we hiermee verder en implementeren we organisatorisch de rollen.

Voor een goede Informatiebeheer- en voorziening zijn we in 2022 gestart met het project Informatiegericht werken. Ook de nieuwe Wet Open Overheid (WOO) stelt eisen aan het beheer en toegankelijkheid van Informatie. In 2022 zijn deze projecten in een plan gegoten en zijn de eerste stappen gemaakt. In 2023 brengen we deze plannen verder tot uitvoering.

In 2022 is een Zaaksysteem aanbesteed en geïmplementeerd. In 2023 gaan we verder met de optimalisatie van dit systeem, gecombineerd met de eisen van de WOO. Tevens dienen alle aangesloten partijen in GR DeSom gezamenlijk te investeren in informatiebeveiliging.

Om zo efficiënt mogelijk te werken en daarmee de bedrijfsvoering te verbeteren, ontwikkelen we toepassingen met robotisering die manuele processtappen omzetten naar geautomatiseerd.

In het kader van data-gedreven werken en meten, ontwikkelen we toepassingen en platforms om data makkelijk te ontsluiten en om te zetten naar managementinformatie.

Facilitaire zaken

Facilitair speelt in op de behoefte van de primaire bedrijfsprocessen van de organisatie. De dienstverlening is meer gestructureerd en kaders zijn gesteld in verantwoordelijkheden en afbakening van taken. De behoeften van de diverse interne klanten brengen we in kaart waardoor we de dienstverlening, waar mogelijk, aanpassen aan die behoeftes. Werkprocessen richten we nog efficiënter in en we maken kengetallen inzichtelijk, zodat de basisgegevens op orde zijn en er meer grip komt op de bedrijfsvoering.

In 2022 is het project hybride werken gestart en in 2023 zijn de resultaten bekend en kunnen eventueel benodigde aanpassingen plaatsvinden. Daarbij maken we ook een nadere analyse van het zo efficiënt mogelijk inzetten van de huisvesting en eventuele investeringen hierin.

In 2024 start de verhuizing van afdelingen en medewerkers uit het Stadskantoor naar het Stadhuis in Enkhuizen. In de voorbereidingsfase kan voor afdelingen van Bedrijfsvoering al in 2023 inzet verwacht worden. Voor wat betreft de beveiliging van de gebouwen is in 2022 een plan van aanpak opgesteld en geïmplementeerd. In 2023 werken we dit plan structureel uit om de continuïteit te kunnen waarborgen.

Planning en Control

In 2021 is op verzoek van de 3 raden gestart met het verbeteren en leesbaarder maken van de begroting. Met de auditcommissies van de 3 gemeenten is sindsdien in de periodieke vergaderingen overleg gevoerd over de verbeteringen die gewenst zijn. In de begroting 2023 krijgen de verdere verbeteringen naar aanleiding van deze besprekingen hun beslag. De meest in het oog springende vernieuwing is het aantal programma's in de begroting terugbrengen en de indeling van de programma's meer een afspiegeling te laten zijn van de wijze waarop de aansturing van de SED organisatie plaatsvindt. Daarmee wordt de toegankelijkheid van de begroting verbeterd en de aansturing van de te realiseren (bestuurlijke) doelen vergroot. Deze wijziging valt samen met de nieuwe collegeperiode en

geeft tevens handvatten om de voorgenomen doelen die in het CUP worden overgenomen in de begroting te verwerken, zodat gedurende de raadsperiode goed gevolgd kan worden of de voorgenomen doelen gerealiseerd zijn.

De afdeling Financiën gaat de regie op de Planning en Controlcyclus verder versterken. Binnen de formatie is ruimte vrijgespeeld om een coördinator P&C aan te stellen, waardoor er meer regie gevoerd wordt op het tot stand brengen van de P&C producten.

De drie colleges hebben in december 2021 in SED verband een besluit genomen over het aangaan (of vernieuwen) van een convenant Horizontaal Toezicht (HT) tussen de Belastingdienst en de gemeente. Ter voorbereiding op het af te sluiten convenant worden alle 'achterstallige werkzaamheden' zoals de (her)controles voor de btw en andere fiscale regelingen zoveel als mogelijk in 2022 afgewikkeld. Na deze voorbereidende stappen kan het convenant op 1 januari 2023 ingaan. Door intensievere afstemming met de Belastingdienst is de verwachting dat we nog tegen enkele onvolkomenheden zullen aanlopen die extra aandacht en inzet op dit punt nodig maken. Hierbij kan gedacht worden aan de mogelijke gevolgen voor de vennootschapsbelasting vanwege de grondexploitaties. Daarnaast is in 2022 bezwaar aangetekend tegen de btw aangifte wegens het niet hanteren van de koepelvrijstelling voor de SED. Dit vanwege een recentelijke uitspraak van het Gerechtshof over het toepassen van de btw-koepelvrijstelling bij de BAR gemeenten, waartegen de belastingdienst niet in beroep is gegaan.

Inkoop

Inkoop wil een maatschappelijke meerwaarde creëren en bijdragen aan een duurzame, sociale en economisch gezonde omgeving. Inkoop informeert, adviseert en ondersteunt de organisatie op een professionele, efficiënte en effectieve wijze met als hoofddoel rechtmatig en doelmatig inkopen.

Het volgen van opleidingen, deelnemen aan regionale samenwerkingen en het bijwonen van kennissessies moet bijdragen aan een verdere professionalisering van inkoop en het inkoopproces in 2023. Ook het verder ontwikkelen van instrumenten als de spendanalyse en de contractenbank draagt hieraan bij. Tot nu toe heeft de spendanalyse zich beperkt tot de controle van de rechtmatigheid van de uitgaven boven de Europese drempel. Vanaf 2023 zal de spendanalyse de organisatie inzicht geven in de rechtmatigheid van de uitgaven boven de € 50.000. Doel hiervan is om bewustzijn te creëren met betrekking tot het opvolgen van het eigen inkoop- en aanbestedingsbeleid.

Administratieve organisatie en interne beheersing

De SED organisatie blijft werken aan het verder verbeteren van haar interne beheersing. Concern control en het team AO/IB monitoren de opvolging van de aanbevelingen van de accountant en voeren audits en bijzondere onderzoeken uit omwille van onafhankelijke oordeelsvorming. Ook blijft het team AO/IB kritisch kijken naar processen en adviseert zij op het gebied van procesoptimalisatie en harmonisatie. Aan de hand van het IC/VIC plan voeren de vakafdelingen zelf interne controles uit, waarbij continu wordt gekeken naar beheersing van de risico's. Naar verwachting moet over het boekjaar 2023 het college voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording opnemen in de jaarrekening. Het wetsvoorstel hiertoe is op 31 mei 2022 door de Tweede Kamer aangenomen. De vervolgstap is dat de Eerste Kamer het wetsvoorstel behandelt en de onderliggende regelgeving wordt aangepast.

Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen stellen beleid op en/of voeren beleid uit dat de gemeente in principe ook in eigen beheer kan doen. De gemeente mandateert als het ware de verbonden partijen, maar houdt wel de eindverantwoordelijkheid voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's.

Verbonden Partijen

In onderstaande tabel staan de verbonden partijen en, indien van toepassing, de gemeentelijke bijdrage.

	rekening 2021	begroting 2022	begroting 2023
Gemeenschappelijke regelingen:			
SED organisatie	11.534	11.779	12.412
SSC DeSom (ICT)	920	928	974
Westfries Archief	177	179	187
Ondersteuning Bestuurlijke Samenwerking West-Friesland	61	80	80
Veiligheidsregio Noord-Holland Noord	1.109	1.102	1.132
Recreatieschap Westfriesland	125	126	138
Gemeenschappelijke gezondheidsdienst Hollands Noorden	837	837	1.295
WerkSaam Westfriesland	891	878	956
Afvalbeheer Westfriesland (ABWF)	-	5	5
Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	108	107	108
Archeologie Westfriesse gemeenten	25	16	16
Deelnemingen:			
Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord	49	49	56
HVC Groep	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
BNG Bank	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Alliander NV	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	15.836	16.086	17.359

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Er is sprake van een bestuurlijk belang als een wethouder, raadslid of ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de verbonden partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt.

Juridisch is er bij de gemeenschappelijke regelingen geen sprake van een financieel belang. Maar de gemeente betaalt wel een structurele bijdrage en vult een eventueel tekort aan.

Gemeenschappelijke regelingen

SED organisatie				
Gerelateerd aan programma('s)	1. Bestuur en dienstverlening			
Vertegenwoordiging	Lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.			
Doel / openbaar belang	De missie van de SED organisatie is samen werken aan een prettige woon-, werk- en leefomgeving. De SED organisatie staat voor goede dienstverlening aan de inwoners en ondernemers en een krachtige en deskundige ondersteuning aan de besturen van de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland.			
Activiteiten en ontwikkelingen	Er worden goede stappen met de organisatie gezet. De sturing en planning is verbeterd waardoor we meer in control zijn gekomen. We willen verder voortgaan op dit pad door de bedrijfsvoering door te ontwikkelen. De medewerkers ervaren meer leiding en aandacht. Niettemin is de werkdruk en ook het ziekteverzuim nog steeds zorgelijk hoog; er ligt meer werk dan dat er aan formatie beschikbaar is. Bovendien zijn er nieuwe vraagstukken die op onze gemeenten afkomen en moeten worden aangepakt, denk aan duurzaamheid en energietransitie, de woningbouwopgave en de blijvende druk vanuit het sociaal domein, maar ook allerlei regelgeving op het gebied van bedrijfsvoering. De huidige krapte op de arbeidsmarkt geeft daarbij een opwaartse financiële druk op de kosten van personeel en dus op de begroting van de SED (die voor 83% uit salariskosten bestaat).			
Risico's	- Financieel risico en imagoschade door datalekken en dat gegevens niet beschikbaar zijn door hacker-activiteiten (vb. ransomware) en systemen moeten uitzetten om hackersactiviteiten te voorkomen, - kiezen voor een verkeerde aanbestedingsprocedure (bij openbare procedures) door de budgetbeheerder/-houder, waardoor de gehele aanbesteding onrechtmatig is. Het vooralsnog ontbreken van een contractenbank en aanbestedingsagenda en - door het ontbreken van juridische kennis en capaciteit in het primaire proces niet voldoen aan wet- en regelgeving bij decentralisaties.			
EV per 1-1 € 0	VV per 1-1 € 11.476.000	EV per 31-12 € 0	VV per 31-12 € 11.247.000	Resultaat € 0

SSC DeSom (ICT)				
Gerelateerd aan programma('s)	1. Bestuur en dienstverlening			
Vertegenwoordiging	Lid van het algemeen bestuur			
Doel / openbaar belang	De deelnemers en WerkSaam ondersteunen met ICT-voorzieningen en deze voorzieningen steeds beter afstemmen op de behoefte van deze tijd en de nieuwe ontwikkelingen.			
Activiteiten en ontwikkelingen	In 2023 wil SSC DeSom naast haar reguliere (beheer)taken, graag samen met de deelnemers werken aan het verder door ontwikkelen van de werkplek omgeving en een optimalisatie van de rolverdeling en regievoering, die nodig is bij Cloud toepassingen. Ook zou SSC DeSom graag verder invulling geven aan nieuwe taken, die voortkomen uit de ambitie van de deelnemers voor data gedreven werken en Common Ground toepassingen.			
Risico's	- Cyberaanvallen en/of cybercriminaliteit, - geen goede centrale regie en beveiliging op SAAS oplossingen, - incompliance door gewijzigde voorwaarden softwareleveranciers, - ontvlechting van WerkSaam, - beëindigen van contracten met onze leveranciers en - tijdige invulling van vacatures en werving geschikt personeel.			
EV per 1-1	VV per 1-1	EV per 31-12	VV per 31-12	Resultaat
€ 334.000	€ 4.549.000	€ 334.000	€ 4.267.000	€ 0

Westfries Archief				
Gerelateerd aan programma('s)	1. Bestuur en dienstverlening			
Vertegenwoordiging	Lid van het algemeen bestuur			
Doel / openbaar belang	Goed informatiebeheer maakt het handelen van de gemeente transparant en dient zo de democratie. Archiefinstellingen hebben de opdracht om (overheids-)informatie te bewaren, te beheren en beschikbaar te stellen. Het Westfries Archief werkt samen met de W7 gemeenten om de informatie over het verleden en heden voor de huidige en toekomstige generaties betrouwbaar en toegankelijk te houden. Hiervoor heeft zij drie kerntaken die volgen uit de Archiefwet en de Gemeenschappelijke Regeling: - ondersteunen van en diensten verlenen aan aangesloten overheden, - informeren, enthousiasmeren en helpen van het publiek om archieven optimaal te gebruiken en de geschiedenis van de regio te leren kennen en - beheren, toegankelijk maken en uitbreiden van de collectie.			

Activiteiten en ontwikkelingen		Het Westfries Archief heeft een beleidsplan 2020-2023 opgesteld dat aansluit op het voorgaande plan. Dat betekent dat in het beleid de nadruk op de samenwerking met de aangesloten gemeenten ligt met als speerpunt het realiseren van een e-depot als een regionale voorziening voor de duurzame opslag en het beschikbaar stellen van digitale informatie. Nieuwe doelstellingen in het beleidsplan zijn: - het opzetten van een educatief programma om de schoolgaande jeugd van Westfriesland kennis te laten maken met hun eigen lokale geschiedenis en - het intensiveren van de samenwerking met musea, bibliotheken en historische verenigingen.		
Risico's		- Algemeen/bedrijfsvoering, - dienstverlening/publieksbereik en - leveranciersrisico digitalisering en restauraties.		
EV per 1-1	VV per 1-1	EV per 31-12	VV per 31-12	Resultaat
€	€	€ 386.000	€ 204.000	€ 0

Ondersteuning bestuurlijke samenwerking West-Friesland (OBS)				
Gerelateerd aan programma('s)		1. Bestuur en dienstverlening		
Vertegenwoordiging		Lid van het algemeen bestuur		
Doel / openbaar belang		Ondersteuning samenwerking op het gebied van bestuurlijk overleg in de regio Westfriesland. Periodiek worden er bestuurlijke overleggen georganiseerd, gefaciliteerd en gecoördineerd op een aantal werkterreinen in de vormen van portefeuillehoudersoverleggen. De OBS kent de volgende portefeuillehoudersoverleggen: Madivosa (Maatschappelijke Dienstverlening, Volksgezondheid en Sociale aangelegenheden), VVRE (verkeer en vervoer, Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening, Economie) en ABZ (Algemeen Bestuurlijke Zaken).		
Activiteiten en ontwikkelingen		De kerntaken van de gemeenschappelijke regeling Ondersteuning en Bestuurlijke Samenwerking Westfriesland zijn: - het periodiek organiseren, faciliteren en coördineren van bestuurlijke overleggen, - Madivosa, - VVRE, - ABZ, - het uitvoeren van een aantal daarvan afgeleide taken, zoals organisatieleerlingenvervoer en urgentiecommissie woningtoewijzing en - Het programmanagement en communicatie Pact van Westfriesland.		
Risico's		Er zijn voor 2023 geen risico's bekend.		
EV per 1-1	VV per 1-1	EV per 31-12	VV per 31-12	Resultaat
n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	

Veiligheidsregio Noord-Holland Noord				
Gerelateerd aan programma('s)	2. Ruimte			
Vertegenwoordiging	Lid van het algemeen bestuur			
Doel / openbaar belang	Veiligheidsregio Noord-Holland Noord richt zich op het verkleinen van risico's en het beperken van leed en schade bij incidenten en realiseert dit door het bieden van adequate hulp en het samenwerken met alle bij de veiligheid en hulpverlening betrokken partijen. Daarbij worden burgers en bedrijven gestimuleerd tot het nemen van eigen verantwoordelijkheid en worden zij actief betrokken bij de hulpverlening.			
Activiteiten en ontwikkelingen	Er zijn vijf bewegingen in gang gezet: zorg en veiligheid, veilig leven, nieuwe crisistypen, brandweer 360 en de Omgevingswet.			
Risico's	- Brandweervrijwilligers van rechtswege overgaan in een arbeidsovereenkomst, - langdurige uitval, - BTW plicht over activiteiten van de Meldkamer Noord-Holland aan VRNHN, - IT dreigingen (bijv. virus, cyberaanval enz.), - tekort ambulanceverpleegkundigen, - materiële en personele schade bij omvangrijke incidenten en - aanbestedingsclaim.			
EV per 1-1	VV per 1-1	EV per 31-12	VV per 31-12	Resultaat
€ 5.474.000	€ 47.592.000	€ 5.484.000	€ 48.023.000	€ 0

Afvalbeheer Westfriesland (ABWF)	
Gerelateerd aan programma('s)	2. Ruimte
Vertegenwoordiging	Lid van het algemeen bestuur
Doel / openbaar belang	Het ABWF is een gemeenschappelijke regeling waarin de zeven Westfriesse zaken afstemming op het gebied van de afvalinzameling, het contractmanagement HVC en aandeelhouderszaken. Eveneens is het ABWF de eigenaar van en verantwoordelijk voor de voormalige stortplaats te Westwoud.
Activiteiten en ontwikkelingen	De activiteiten zijn direct verbonden aan het beheer van de voormalige stortplaats en het zorgdragen voor intergemeentelijke afstemming met betrekking tot het afvalstoffenbeleid en –uitvoering, DVO- en aandeelhouderszaken.

In het kader van de evaluatie van het Pact van West-Friesland is geconstateerd dat de ambitie om te behoren tot de top 10 van meest aantrekkelijke regio's in Nederland onverminderd hoog is. Pact 7.1 staat voor zeven gemeenten één geluid en gaat verder dan het eerste Pact uit 2013. Het gaat onder meer over aantrekkelijk wonen, het stimuleren van economische ontwikkelingen en aandacht kennis en innovatie, maar ook over het verbeteren van de bereikbaarheid en de toeristische aantrekkingskracht. Het ABWF zal haar bijdragen leveren aan de in het pact genoemde thema's energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie. Dit zal zij doen middels het organiseren van afstemming op het gebied van huishoudelijk afval en aandeelhouderschap HVC. Gemeenten onderhandelen nu zelf met HVC over de afvaltarieven.				
Risico's	- Ondersteuning (geen eigen huisvesting en personeel) - Stortplaats Westwoud			
EV per 1-1	VV per 1-1	EV per 31-12	VV per 31-12	Resultaat
€ 4.000	€ 1.557.000	€ 10.000	€ 1.499.000	€ 6.000

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	
Gerelateerd aan programma('s)	2. Ruimte
Vertegenwoordiging	Lid van het algemeen bestuur
Doel / openbaar belang	De OD NHN is een professionele opdrachtnemer die op een efficiënte manier en volgens geldende kwaliteitsstandaarden uitvoering geeft aan de opgedragen milieutaken op het gebied van de fysieke leefomgeving in Noord-Holland Noord.
Activiteiten en ontwikkelingen	Waar de afgelopen jaren in het teken stonden van het inrichten van de organisatie op de komst van de Omgevingswet, staat 2023 voornamelijk in het teken van het verrichten van die werkzaamheden onder de Omgevingswet. Met de komst van deze wet worden gemeenten voor een veel groter deel van de bodemtaken bevoegd gezag. Het gaat hierbij zowel om de handhaving en de vergunningverlening, als om de juridische en beleidsmatige advisering. De provincie Noord-Holland blijft nog slechts bevoegd gezag voor grondwaterverontreinigingen en specifieke locaties (BRZO-inrichtingen met grote risico's en spoedlocaties). De OD NHN voert deze bodemtaken uit. In 2021 is gestart met een pilot met betrekking tot een nieuwe financieringsmodel. Eind 2022 wordt hierover besluitvorming verwacht. Daarbij wordt ook rekening gehouden met landelijke ontwikkelingen. Tot die tijd blijft de huidige lumpsum financiering van kracht.

Risico's	- Claims, - datalek van geregistreerde gegevens, - aanbestedingsrisico's, - projecten ten laste van het rekeningresultaat, - omgevingswet en het Digitaal Stelsel Omgevingswet en - bijdrage voor wettelijke taken niet geheel gedekt via de lumpsum.			
EV per 1-1	VV per 1-1	EV per 31-12	VV per 31-12	Resultaat
€ 1.056.000	€ 5.000.000	€ 1.056.000	€ 5.000.000	€ 0

Recreatieschap Westfriesland				
Gerelateerd aan programma('s)	3. Samenleving			
Vertegenwoordiging	Lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.			
Doel / openbaar belang	Behartigt voor de Westfrieze gemeenten de belangen van de openluchtrecreatie en het landschap in het samenwerkingsgebied. Inzet voor een rijkere, gevarieerdere natuur met meer recreatiemogelijkheden, beheer en onderhoud van terreinen.			
Activiteiten en ontwikkelingen	Er wordt de komende jaren verder gewerkt aan de uitvoering van de projecten uit het uitvoeringsprogramma van het Natuur- en Recreatieplan. Het Natuur- en Recreatieplan is afgestemd met en geïntegreerd in de Structuurschets Westfriesland. Op die manier wordt er niet alleen aan de eigen beleidsdoelen van het Recreatieschap gewerkt, maar ook aan de regionale doelen uit het Pact van Westfriesland.			
Risico's	- Langdurige afwezigheid van een werknemer door ziekte, - beëindigen overeenkomst door verhuurders en/of verpachters, - het uittreden van één van de gemeenten uit gemeenschappelijke regeling, - imagoschade en - gevolgen van klimaatverandering.			
EV per 1-1	VV per 1-1	EV per 31-12	VV per 31-12	Resultaat
€ 1.854.000	€ 1.156.000	€ 1.801.000	€ 1.110.000	€ 18.000

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Hollands Noorden (GGD)				
Gerelateerd aan programma('s)	3. Samenleving			
Vertegenwoordiging	Lid van het algemeen bestuur			
Doel / openbaar belang	De basistaken (uniformdeel) van GGD Hollands Noorden zijn: Kennis hebben van en informatie geven over de gezondheid van de inwoners, het organiseren van collectieve preventie (preventie gericht op alle inwoners), uitvoering van infectieziektebestrijding en uitvoering van de taken op het terrein van jeugdgezondheid. Een belangrijk deel van de taken van de GGD concentreert zich in het 'voorveld' (preventie, signaleren, monitoren), maar de GGD voert ook vangnettaken voor de gemeente uit. Naast de basistaken voert de GGD levert de GGD ook aanvullende producten (maatwerkdeel). Deze aanvullende producten vallen niet onder de Gemeenschappelijke regeling. Vanuit het maatwerkdeel wordt ingezet op activiteiten die aanvullend zijn op de werkzaamheden vanuit de GR GGD. Dit zijn onder andere de extra begeleiding contacten en opvoedspreekuren. Indien nodig kan er worden opgeschaald naar Video Home Training, Stevig Ouderschap en VoorZorg.			
Activiteiten en ontwikkelingen	De speerpunten uit 2022 gelden, met wat accentverschillen, ook voor 2023. Dit zijn: - doorontwikkeling Jeugdgezondheidszorg (JGZ), - proactief inzetten op preventie en bestrijding van (nieuwe) infectieziekten en - informatiebeveiliging en privacy.			
Risico's	- Doorontwikkeling JGZ 2019-2023, - ziekteverzuim JGZ, - GGID, - hogere instroom veilig Thuis, - informatiebeveiliging en privacybescherming, - kostenstijgingen, - afname aanvullende diensten JGZ, - medische arrestantenzorg, - gezondheidsbevordering PGA en - gevolgen COVID-19 voor reizigersadvisering.			
EV per 1-1	VV per 1-1	EV per 31-12	VV per 31-12	Resultaat
€ 1.398.000	€ 26.601.000	€ 955.000	€ 26.601.000	€ 180.000

Archeologie Westfriese Gemeenten	
Gerelateerd aan programma('s)	3. Samenleving
Vertegenwoordiging	Lid van het algemeen bestuur
Doel / openbaar belang	Het borgen van de van cultuurhistorische waarden conform wettelijke vereisten.
Activiteiten en ontwikkelingen	Het uitbrengen van (pre-)adviezen om in geval van de projectvoorbereiding een indicatie te geven of en zo ja in welke mate nader archeologisch onderzoek nodig is. Tevens daar waar een opdracht wordt gegund door derden of de gemeente het onderzoek uitvoeren.

Risico's	Er zijn voor 2023 geen risico's bekend.				
EV per 1-1	VV per 1-1	EV per 31-12	VV per 31-12	Resultaat	
-	-	-	-	€ 0	

WerkSaam Westfriesland	
Gerelateerd aan programma('s)	3. Samenleving
Vertegenwoordiging	Lid van het algemeen bestuur
Doel / openbaar belang	WerkSaam Westfriesland voert de Participatiewet en de Wet Sociale Werkvoorzieningen (WSW) uit voor de Westfriesse gemeenten. Een klein onderdeel van de Participatiewet, de bijzondere bijstand, is bij de afzonderlijke gemeenten gebleven. Het doel van de Participatiewet is dat iedereen die gedeeltelijk of volledig kan werken begeleid wordt naar werk, het liefst bij een gewone werkgever. Hierbij kan WerkSaam Westfriesland verschillende instrumenten inzetten, zoals job-coaching of loonkostensubsidie. Ook biedt WerkSaam beschutte werkplekken voor mensen die kunnen werken, maar veel begeleiding daarbij nodig hebben. Als werk (nog) niet mogelijk is, verstrekt WerkSaam een bijstandsuitkering.
Activiteiten en ontwikkelingen	In 2022 wordt uitvoering gegeven aan het beleidsplan 2022-2025. De behoefte aan onder andere zorg- en technisch personeel is ook de komende jaren groot. Veel cliënten in de bijstand hebben niet het juiste CV om voor een dergelijke baan in aanmerking te komen. Door uit te gaan van competenties en vaardigheden, kunnen we toch de juiste mensen selecteren, enthousiasmeren en opleiden voor een dergelijke richting. Een andere ontwikkeling is dat steeds meer bedrijven ertoe overgaan om werk terug te halen dat al jaren uitbesteed is aan Lagelonenlanden, het reshoren van werk. Dat biedt nieuwe kansen voor onze doelgroep. We volgen deze ontwikkelingen op de voet en nemen invloed waar mogelijk. Een andere trend is het groeiende besef dat we met elkaar verantwoordelijk zijn voor een betere wereld. Ondernemen met maatschappelijke en sociale impact. Voor veel ondernemers wordt het vanzelfsprekend dat hun bedrijf een afspiegeling is van de samenleving en zij zijn bereid om mensen kansen te bieden. Het aantal sociale ondernemers groeit. Sociaal ondernemen en impact realiseren wordt steeds meer de norm. De opkomst van Open Hiring (een baan zonder sollicitatie), waarbij WerkSaam een voortrekkersrol heeft, is daarvan een sprekend voorbeeld. En tenslotte wordt duidelijk dat er steeds meer stemmen opgaan om het "sociale werkbedrijf" weer steviger te verankeren in de samenleving, maar dan als "sociaal ontwikkelbedrijf". Een veilige plek voor mensen die niet bij een reguliere werkgever aan de slag kunnen, en een leer- en ontwikkelplek voor mensen die dat wel kunnen.

Risico's		- Bijdrage GR sluit niet aan op ontwikkeling gemeentefonds, - uitvoeringstaken Wet Inburgering, - ontwikkeling toegevoegde waarde en - externe factoren zoals cyberaanvallen		
EV per 1-1	VV per 1-1	EV per 31-12	VV per 31-12	Resultaat
€ 8.117.000	€ 18.028.000	€ 6.976.000	€ 17.246.000	€ 0

Deelnemingen

BNG Bank	
Gerelateerd aan programma('s)	1. Bestuur en dienstverlening
Doel / openbaar belang	De uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden. Draagt bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Activiteiten en ontwikkelingen	De BNG heeft zich gecommitteerd om bij te dragen aan het nationale Klimaatakkoord en aan het bereiken van de klimaatdoelstellingen van Parijs. De bank ontwikkelt en stimuleert innovatieve duurzame verdienmodellen. Dankzij haar toprating kan de bank tegen lage tarieven geld lenen op de internationale geld- en kapitaalmarkt, en dit geld vervolgens tegen lage prijzen uitlenen aan klanten. Het fundingbeleid blijft onveranderd gericht op permanente toegang tot de geld-en kapitaalmarkt voor de gewenste looptijden en volumes tegen zo laag mogelijke kosten.
Risico's	Er zijn geen risico's bekend.
Financieel belang	De gemeente heeft als aandeelhouder 17.823 aandelen. De aandeelhouder is niet aansprakelijk voor de schulden van de NV.

Alliander NV	
Gerelateerd aan programma('s)	2. Ruimte
Doel / openbaar belang	Alliander is een netwerkbedrijf dat zorgt voor een betrouwbare, betaalbare en bereikbare energievoorziening in een groot deel van Nederland. Door hun netwerk continu te verbeteren, bereiden ze zich voor op een toekomst waarin iedereen duurzame energie kan gebruiken, produceren en delen. Stede Broec heeft aandelen in Alliander, waarvan de dividend op Algemene dekkingsmiddelen wordt ontvangen.

Activiteiten en ontwikkelingen	De overgang naar een duurzame energievoorziening brengt nieuwe technische uitdagingen en nieuwe wensen van klanten met zich mee. In nauwe samenwerking met onder andere gemeenten, provincies en woningcorporaties vertaalt Alliander wensen, mogelijkheden en kaders in beleid en planning om de dagelijkse energievoorziening nu en in de toekomst te blijven garanderen. Via de Regionale Energiestrategieën (RES) geven ze invulling aan de afspraken uit het Klimaatakkoord. Alliander N.V. is, samen met de partners in de RES, ervoor verantwoordelijk om een optimale duurzame energievoorziening te ontwerpen en realiseren.
Risico's	Er zijn geen risico's bekend.
Financieel belang	De gemeente heeft als aandeelhouder 136.108 aandelen. De aandeelhouder is niet aansprakelijk voor de schulden van de NV.

HVC Groep	
Gerelateerd aan programma('s)	2. Ruimte
Doel / openbaar belang	HVC is een afval- en energiebedrijf met zowel publieke als commerciële activiteiten op het gebied van afval en energie. Voor de verwerking en inzameling van het huishoudelijk afval heeft de gemeente een dienstverleningsovereenkomst (DVO) afgesloten met een looptijd van 6 jaar (1 januari 2020 tot 1 januari 2026). Eveneens heeft de gemeente aandelen in het bedrijf en daarmee stemrecht in de Algemene Ledenvergadering. Aan het aandeelhouderschap is een ballotageovereenkomst verbonden waarin onder meer geregeld is dat het brandbaar afval afgestaan moet worden en de gemeente, samen met de andere aandeelhouders, garant staat voor een deel van de leningen.
Activiteiten en ontwikkelingen	- Met woningcorporaties en woningeigenaren gebouwen van aardgas afhalen en aansluiten op een warmtenet. - Met zon- en windprojecten duurzame stroom opwekken. - Bronscheiding verbeteren.

Risico's	- Op een aantal vlakken worden de activiteiten van HVC significant beïnvloed door regulering vanuit de overheid. - Prijsfluctuaties van elektriciteit en gas, maar ook van bijvoorbeeld grondstoffen zoals papier en metalen hebben een direct effect op de marge en de dekkingsbijdrage van activiteiten van HVC. - Door een slechter wordende wereldmarkt voor schadeverzekeringen en een eigen negatieve schadestatistiek over de afgelopen 10 jaar, ziet HVC zich geconfronteerd met toenemende verzekeringskosten op een aantal van de hoofdverzekeringen van HVC zoals allrisk en aansprakelijkheid. - Incidenten leiden tot uitval, letsel en discontinuïteit van processen. Een adequaat onderhoudsprogramma is een randvoorwaarde voor veilige, betrouwbare installaties. Daarnaast is het uitgangspunt van HVC dat de installaties binnen de vigerende milieunormen presteren.
Financieel belang	De gemeente heeft als aandeelhouder 34 aandelen voor een totaal van € 67.000.

Grondbeleid

Inleiding

In de paragraaf grondbeleid wordt verslag gedaan over de visie, ontwikkelingen en stand van zaken van de grondexploitaties in relatie tot de doelstellingen uit de begroting.

Visie

De visie op grondbeleid staat beschreven in de vigerende Nota Grondbeleid. Hieronder volgen enkele kaders vanuit deze nota:

1. Het doel van het gemeentelijk grondbeleid is het, ten behoeve van de gemeentelijke doelstellingen op het gebied van ruimtelijke ordening, creëren van ruimte voor wonen, welzijn, zorg, werken, winkelen en recreëren in zowel uitleggebieden als bestaand stedelijk gebied, door het oppakken of ondersteunen van concrete ontwikkelinitiatieven. Hierbij wordt gestreefd naar optimalisatie van het financiële resultaat per project (in principe sluitende grondexploitaties).
2. De vorm van grondbeleid (actief, faciliterend of mengvorm) wordt afhankelijk van de individuele situatie gekozen. Het uitgangspunt hierbij is actief grondbeleid, tenzij dit op basis van factoren als grondposities, gemeentelijke doelstellingen, mogelijkheid tot sturing, risicoprofiel, verwacht financieel resultaat en/of benodigde capaciteit en/of deskundigheid onwenselijk of niet goed mogelijk is.
3. In het geval van passief (faciliterend) grondbeleid streeft de gemeente naar het afsluiten van anterieure overeenkomsten. In het uiterste geval dat geen overeenstemming is te bereiken met één of meer eigenaren in het gebied en het publieke belang van de ontwikkeling groot is, wordt een exploitatieplan, gekoppeld aan een bestemmingsplan of een projectbesluit, vastgesteld.

Strategische aankopen in het kader van actief grondbeleid vinden plaats voor zover deze passen binnen de door de raad vastgestelde plannen en visies en worden zo spoedig mogelijk na aankoop door middel van raadsbesluit in exploitatie genomen.

Nieuwe (wettelijke) ontwikkelingen

Ontwikkelingen in wet- en regelgeving

Vanuit de Omgevingswet worden ook enkele regels voor het grondbeleid geactualiseerd. De grootste wijziging is dat het mogelijk wordt om een gebied "organisch" te kunnen ontwikkelen onder een grondexploitatie zonder 'eindtijd'. Dit kan een optie zijn als er vooraf nog veel onzekerheden bestaan over concrete planinvullingen.

In 2021 is ook de plankostenscan geactualiseerd. De plankostenscan is een rekeninstrument om de door de gemeente te maken begeleidingskosten (b.v. ambtelijke inzet bestemmingsplannen, toetsing inrichting openbare ruimte, projectleiding) voor facilitaire ontwikkelingen te kunnen berekenen en vervolgens in rekening te brengen. Naast een actualisatie van de (uur)tarieven biedt de nieuwste plankostenscan ook meer opties tot het

verdelen van kosten tussen gemeente en ontwikkelaar. Dit betekent echter ook een nauwkeurigere onderbouwing van deze verdeling en verwachte gemeentelijke inzet.

Een belangrijk arrest van de Hoge Raad in 2021 is het 'Didam arrest'. Hierin geeft de Raad aan dat vanuit het *gelijkheidsbeginsel* en het recht op *mededinging* op schaarse goederen, het niet toegestaan is om grond en vastgoed direct (1:1) te verkopen aan een marktpartij. Andere partijen dienen middels voldoende publiciteit in staat gesteld worden om mee te dingen, waarna er via objectieve criteria één partij gekozen kan worden. Uitzondering is wanneer aangetoond kan worden dat slechts één serieuze partij in aanmerking komt voor de aankoop.

NB bovenstaande heeft meer te maken met 'goed bestuur' en bestaat hiermee *naast* voor grondverkoop, en -ontwikkeling belangrijke thema's als aanbesteding en staatssteun.

Ontwikkelingen

Ter informatie, binnen de gemeente spelen de volgende grotere nieuwe(faciliterende) projecten en ontwikkelingen (waarover op andere plekken dan in deze paragraaf verantwoording over wordt afgelegd):

Kweeklust

Het volkstuinencomplex Kweeklust (gemeente-eigendom) is onderwerp van onderzoek naar een mogelijk invulling met woningbouw. In 2021 is na raadconsultatie over de stedenbouwkundige opzet een voorovereenkomst gesloten met de beoogde ontwikkelaar. Het project in 2022 verder uitgewerkt, alsmede is de bestemmingplanprocedure doorlopen.

Gebiedsvisie Stede Broec Centrum Zuid

De gemeenteraad heeft eind 2021 positief besloten op deze brede, integrale, visie op het zuidelijke centrum gedeelte. Onderdelen van dit plan zijn o.a. het stationsgebied, het Streekplein, herontwikkeling van het particuliere bezit hieromheen, maar ook de locatie 'Centrumplan Fase 5' waar de gemeente grondposities heeft. Vanuit het integrale plan kunnen nu stappen gezet worden om diverse deelprojecten tot ontwikkeling te brengen.

Florapark

Na Waterweide moet Florapark de volgende nieuwe woonwijk binnen de gemeente worden. Florapark ligt tegen de grens met Enkhuizen (aldaar Westeinde geheten). Opzet is een integrale gebiedsontwikkeling tussen beide gemeenten en met alle eigenaren/betrokkenen. Florapark is in een gedeeld juridisch/economisch eigendom van de gemeente en Zeeman Vastgoed.

Sport- en recreatielandschap Stede Broec

In de gebiedsvisie uit 2017 is het 'middengebied' aangewezen als ontwikkelgebied voor een sport- en recreatielandschap. Om grip op deze ontwikkeling te kunnen houden is in 2021 de wet voorkeursrecht gemeenten (WvG) op het plangebied gelegd. In 2022 zal een ontwikkelplan voor dit gebied worden voorgesteld ter vaststelling door de raad, en als basis voor de verdere ruimtelijke procedures en gebiedsontwikkeling.

Prognose resultaten

De gemeente heeft geen eigen (actieve) grondexploitaties, waarin zij voor eigen winst- en risico een gebied ontwikkelt en kavels uitgeeft, behoudens plan Florapark.

Stand van zaken grondexploitatie

De gemeente heeft geen eigen (actieve) grondexploitaties, waarin zij voor eigen winst- en risico een gebied ontwikkeld en kavels uitgeeft.

Stand van zaken strategische grondposities

Strategische gronden

De gronden behorende bij het Centrumplan Fase 5 zijn gemeentelijke strategische gronden welke te kwalificeren en te waarderen zijn als 'warme gronden'. Zie ook hieronder. Daarnaast bezit de gemeente nog een stuk akkerland (HES-zone), waar geen concrete ontwikkel of toekomstplannen voor zijn. Tot slot is de gemeente juridisch, maar geen economisch, eigenaar van een aantal gronden behorende bij de toekomstige ontwikkeling van Florapark en Molensloot-Zuid.

Financiële kaders en financiële risico's

De lopende projecten betreffen allen ontwikkelingen waarbij de gemeente een faciliterende en kader stellende rol speelt. In deze projecten heeft de gemeente ook geen grondeigendommen (meer) en zijn de door de gemeente te maken kosten verhaalbaar op de ontwikkelaars.

Financiële cijfers

Overzicht van baten en lasten

Het verplichte overzicht bevat per programma de geraamde baten en lasten, de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves en het geraamde resultaat.

Lasten

Programma	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Bestuur en dienstverlening	9.384	10.400	10.478
Ruimte	12.587	14.515	14.695
Samenleving	34.507	35.763	35.415
Totaal lasten	56.478	60.678	60.589

Baten

Programma	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Bestuur en dienstverlening	43.357	44.706	48.598
Ruimte	6.692	5.581	5.851
Samenleving	7.534	6.430	5.911
Totaal baten	57.583	56.717	60.360

Reserves

Programma	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Stortingen reserves:			
Reserves Bestuur en dienstverlening	0	0	0
Reserves Ruimte	118	0	17
Reserves Samenleving	643	0	0
Totaal stortingen	761	0	17

Programma	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Onttrekkingen reserves:			
Reserves Bestuur en dienstverlening	1.753	131	80
Reserves Ruimte	277	1.860	173
Reserves Samenleving	576	867	277
Totaal onttrekkingen	2.606	2.858	530

Resultaat	2.950	-1.103	285
------------------	--------------	---------------	------------

Zie voor de verdere toelichting op de reserves blz. 85.

Structureel saldo

Programma	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo van baten en lasten	-228	1.331	2.812	352
Saldo mutaties reserves	513	513	513	513
Begrotingssaldo na bestemming	285	1.844	3.326	905
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	462	288	153	60
Structureel begrotingssaldo	747	2.132	3.479	965

Het structurele begrotingssaldo is voor de jaren 2023 tot en met 2026 positief.

Incidentele baten en lasten

In onderstaand overzicht staan de incidentele lasten en baten welke zijn opgenomen in de begroting.

bedragen * € 1.000				
	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten				
Ruimte				
Uitvoeringsprogramma Omgevingswet	280	190	80	
Klimaat en duurzaamheid	13	13	13	
Woonakkoord	8			
CUP: Ontwikkelen dienstverleningsvisie	50			
CUP: Integratie samenwerking woon-zorg concepten	26			
CUP: Inzet cameratoezicht	5	5	5	5
CUP: Aandacht voor vuurwerk- en hondenoverlast	10	10	10	10
CUP: Voorlichting cybercriminaliteit	5	5	5	5
CUP: Voorbereiding op cybercrisis en online ordeverstoring	10	10	10	10
CUP: Ondermijning bedrijventerreinen	5	5	5	5
CUP: Handhaving oneigenlijk gebruik woningen en controles	25	25	25	25
CUP: Preventie activiteiten Jeugdhulp en Wmo	25	25		
Samenleving				
NPO middelen	150			
BTW hogere uitgaven product Sport	98			
Stelpost Samenleving	183			
Lagere lasten BUIG	-183			
Totaal	710	288	153	60
Baten				
Bestuur en ondersteuning				
Specifieke uitkering stimulering sport	98			
Samenleving				
NPO middelen	150			
Totaal	248	0	0	0

Toelichting op de incidentele baten en lasten:

Uitvoeringsprogramma Omgevingswet	Voor het uitwerken van de ambities uit de omgevingsvisie en invoering Omgevingswet.
Klimaat en duurzaamheid	Voor voorlichting bedrijven over energiebesparende maatregelen.
Woonakkoord	
CUP: Ontwikkelen dienstverleningsvisie	In het CUP is opgenomen dat een visie wordt opgesteld.

CUP: Integrale samenwerking woon-zorg concepten	
CUP: Inzet cameratoezicht	
CUP: Aandacht voor vuurwerk- en hondenoverlast	
CUP: Voorlichting cybercriminaliteit	
CUP: Voorbereiding op cybercrisis en online ordeverstoring	
CUP: Ondermijning bedrijventerreinen	
CUP: Handhaving oneigenlijk gebruik woningen en controles	
CUP: Preventie activiteiten Jeugdhulp en Wmo	
NPO middelen	De gemeenten ontvangen voor alle leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs een bedrag per leerling om onderwijsvertragingen in te halen die kinderen hebben opgelopen als gevolg van de coronapandemie. Hiervan is een budget vrijgemaakt om de kosten te dekken.
BTW hogere uitgaven product Sport	Door hogere lasten/investeringen betalen we ook meer BTW.
Stelpost Samenleving	Door hogere lasten/investeringen verwachten we een hogere uitkering.
Lagere lasten BUIG	In de begroting is een stelpost binnen het programma Samenleving opgenomen. Deze wordt in de voor 2023 gecorrigeerd.
NPO middelen	Door minder uitkeringsgerechtigden zijn de lasten lager.
BTW hogere uitgaven product Sport	De gemeenten ontvangen voor alle leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs een bedrag per leerling om onderwijsvertragingen in te halen die kinderen hebben opgelopen als gevolg van de coronapandemie. Het bedrag wordt als specifieke uitkering ontvangen.

Overzicht van toevoegingen en onttrekkingen reserves

Toevoeging aan reserves	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bestuur en dienstverlening	0	0	0	0
Ruimte	17	17	17	17
Samenleving	0	0	0	0
Totaal	17	17	17	17
Onttrekkingen aan reserves	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bestuur en dienstverlening	80	80	80	80
Ruimte	173	173	173	173
Samenleving	277	277	277	277
Totaal	530	530	530	530

Overzicht van baten en lasten per taakveld

		Lasten	Baten
Programma 1 bestuur en ondersteuning			
Bestuur en ondersteuning			
0.1	Bestuur	1.743	0
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	160	0
5.4	Musea	201	0
Dienstverlening			
0.2	Burgerzaken	511	242
0.4	Ondersteuning organisatie	7.141	1.031
0.5	Treasury	309	527
Algemene dekkingsmiddelen en overhead.			
0.61	OZB Woningen	181	4.523
0.62	OZB - niet woningen	61	924
0.64	Belastingen Overig	88	133
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	40.888
0.8	Overige baten en lasten	84	331
0.9	Vennootschapsbelasting	0	0
0.10	Mutaties reserves	0	80
0.11	Resultaat van de begroting van baten en lasten	285	0
		10.764	48.679
Programma 2 Ruimte			
Veiligheid			
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	1.214	0
1.2	Openbare orde en veiligheid	639	6
Beheer openbare ruimte			
2.1	Verkeer en vervoer	3.781	86
2.1	Recreatieve havens	8	9
5.7	Openbaar groen (openlucht) recreatie	1.758	15
Economie			
2.4	Economische havens en waterwegen	271	0
3.1	Economische ontwikkeling	228	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	201	22

3.3	Bedrijfsloket en - regelingen	13	30
3.4	Economische promotie	47	58
Duurzaamheid en milieu			
7.2	Riolering	1.329	1.740
7.3	Afval	2.836	3.565
7.4	Milieubeheer	428	0
7.5	Begraafplaatsen	54	9
Ruimtelijke ontwikkelingen			
8.1	Ruimtelijke ordening	1.024	0
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	45	0
8.3	Wonen en bouwen	821	310
0.10	Mutaties reserves	17	173
		14.714	6.023
Programma 3 Samenleving			
Onderwijs			
4.1	Openbaar basisonderwijs	33	0
4.2	Onderwijshuisvesting	1.517	16
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.386	447
Sport, cultuur en recreatie			
5.1	Sportbeleid en activering	234	0
5.2	Sportaccommodaties	2.488	530
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	794	0
5.4	Musea	11	0
5.5	Cultureel erfgoed	72	0
5.6	Media	667	144
5.7	Openbaar groen (openlucht) recreatie	813	568
Sociaal Domein			
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.544	163
6.2	Wijkteams	599	0
6.3	Inkomensregelingen	5.334	3.852
6.4	Begeleide participatie	2.659	6
6.5	Arbeidsparticipatie	549	0
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	653	0
6.7	Maatwerkvoorzieningen 18+	4.743	81
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	8.154	0
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	139	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	876	0
Volksgezondheid			
7.1	Volksgezondheid	1.150	104
0.10	Mutaties reserves	0	277
		35.415	6.188
Totaal		121.780	121.780

Uiteenzetting van de financiële positie en toelichting

Dit onderdeel bevat:

- een raming voor het begrotingsjaar van de financiële gevolgen van het bestaand beleid en nieuw beleid,
- een geprognosticeerde begin- en eindbalans van het begrotingsjaar en
- het EMU-saldo.

Algemeen financieel beleid

De begroting is gebaseerd op de Kadernota 2023, de meicirculaire 2022, de septembercirculaire 2022 en de overige mutaties (bijv. bijstelling bijdrage GR-en).

De overige mutaties zijn:

Meicirculaire 2022	€ 2.712.000
Septembercirculaire 2022	€ 643.000

De overige mutaties zijn:

Inflatie	-€ 1.123.000
Reservering Bijdrage SED	-€ 137.000
Bijstelling bijdrage gr-en	-€ 37.000
Verzekeringen	-€ 22.000
Hondenbelasting	-€ 15.000
Biodiversiteit	-€ 31.000
Energie openbare verlichting	-€ 10.000
Uitbreiding bomenbestand	-€ 15.000
Verbeteren onderhoud groen	-€ 47.000
Onderhoud wegen	-€ 200.000
Afvalinzameling	€ 101.000
Woonakkoord	-€ 8.000
Welstand	-€ 10.000
Re-integratie	-€ 26.000
Wet sociale werkvoorziening	-€ 28.000
BUIG	€ 183.000
Stelpost Samenleving	-€ 183.000
Inzet BOA's (taakmutatie meicirculaire)	-€ 32.000
Inburgering (taakmutatie septembercirculaire)	-€ 53.000
College Uitvoeringsprogramma	-€ 316.000
	€ 1.346.000

Het saldo van de begroting is als volgt opgebouwd:

Totaal baten	€ 60.360.000
Totaal lasten	€ 60.589.000
Saldo baten en lasten	-€ 229.000
Totaal onttrekkingen aan reserves	€ 530.000

Totaal stortingen in reserves	€ 17.000
Saldo mutaties in reserves	€ 513.000
Begrotingsresultaat (verwachte baten minus lasten)	€ 285.000

Uitgangspunten voor de begroting

Algemeen

Algemene prijsinflatie	Zie toelichting
Salarissen	+ 5,9%.

Rente

Rente op nieuwe investeringen	+ 2,0% of indien hoger het actuele rentepercentage
Rente op bestaande investeringen	Rente omslagpercentage

Tarieven en heffingen

Secretarieleges, onroerendezaakbelastingen, marktgeden en rioolheffing.	5,9%.
Afvalstoffenheffing	Nog te bepalen. De tarieven van de HVC zijn nog niet bekend.

Overige

Uitkering gemeentefonds	Septemercirculaire 2022
Bijdrage gemeenschappelijke regelingen	+ 2,3 %
Subsidies (alle sectoren)	+ 3,67%
Bijdrage SED organisatie	Begroting 2023 SED organisatie

Toelichting uitgangspunten

Algemeen

In de begroting verwerken we het inflatiecijfer uit de septembercirculaire 2022. In de septembercirculaire ontvangen we voor 2023 voor € 436.000. Voor 2023 zijn de prijsgevoelige budgetten ook opgehoogd met € 436.000. Voor de jaren daarna is het inflatiecijfer 2,4%. Met deze werkwijze koppelen we de bijraming van de budgetten met het extra geld middels de algemene uitkering.

Rente

- De rente over nieuwe investeringen wordt gebaseerd op een schatting. De gemeente werkt vanuit totaal financiering. Dat wil zeggen dat de aangetrokken leningen niet 1-op-1 gekoppeld zijn aan de investeringen of verstrekte leningen. Pas bij een totaal financieringstekort wordt geld geleend.
- De rente op bestaande investeringen wordt verdeeld via het rente omslagpercentage. Dit percentage is de verhouding tussen de verwachte rentekosten en de boekwaarde van de activa per 1-1-2023.

Tarieven en heffingen

- De tarieven en heffingen voor belastingjaar 2023 zullen worden verhoogd met de inflatie welke is opgenomen in de septembercirculaire 2022. Uiteindelijk worden de tarieven en heffingen voor het belastingjaar 2023 eind 2022 door de raad vastgesteld waarbij het inflatiecijfer uit de septembercirculaire opgenomen wordt.
- Voor de onroerendezaakbelastingen is het uitgangspunt dat de opbrengststijging is gekoppeld aan het inflatiecijfer uit de septembercirculaire 2022. Dit is exclusief de areaaluitbreiding. Ook hier geldt dat het uiteindelijke tarief voor belastingjaar 2023 eind 2022 door de raad wordt vastgesteld.
- Voor de tarieven van de afvalstoffenheffing worden de tarieven van de HVC doorberekend (nog niet bekend).

Overige

- De uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de septembercirculaire 2022. In de algemene uitkering worden loon- en prijsontwikkelingen verwerkt op basis van de landelijke cijfers. In de meerjarenraming van de algemene uitkering wordt uitgegaan van het systeem van lopende prijzen. Dit betekent dat rekening wordt gehouden met de compensatie voor loon- en prijsstijgingen.
- In de Begroting 2022 is naar aanleiding van de tekorten Jeugdzorg (€ 1,828 mld.) een extra uitkering van 75% van het tekort (inclusief een besparing, oplopend tot ruim € 1 mld. in 2027) verwerkt.

Nu is tussen het rijk, IPO en VNG afgesproken dat gemeenten in hun meerjarenraming vanaf 2024 rekening mogen houden met de volledige bijdragen uit de Hervormingsagenda Jeugd. Ook moeten gemeenten in die jaren tegelijkertijd rekening houden met een door het Rijk voorgenomen besparing. Het kabinet wil in het kader van de hervorming van de Jeugdzorg een pakket maatregelen invoeren, waardoor gemeenten minder middelen nodig hebben of waarbij ze alternatieve inkomsten kunnen genereren.

Dit is als volgt verwerkt:

Extra middelen Jeugdzorg					
	2023	2024	2025	2026	2027
landelijk: basis (x € 1 mln.)	1.828	1.828	1.828	1.828	1.828
Landelijk: korting (x € 1 mln.)	-383	-463	-570	-961	-1.017
subtotaal	1.445	1.365	1.258	867	811
Aanvullende maatregelen (besparing) (x 1 mln.)		-100	-500	-500	-511
Extra middelen obv 100% tekort Jeugdzorg (x 1 mln.)	1.445	1.265	758	367	300
Extra middelen voor Stede Broec (x € 1.000)	1.761	1.542	924	447	366
Reeds verwerkt in begroting 2022 SB (x € 1.000)	1.761	1.249	1.151	793	742
Extra verwerkt in de begroting 2023 SB (x € 1.000)	0	293	-227	-346	-376
Extra besparing Jeugdzorg (x € 1.000)		122	610	610	623

- Voor indexatie van de bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen wordt aangesloten bij de Financiële Uitgangspunten gemeenschappelijke regeling Noord Holland Noord van de Regietafel GR-en NH-N. Uitgangspunt Regietafel is loonindexatie 2,3%, prijsindexatie 2,3% en gewogen gemiddelde 2,3%.
- Voor subsidies is uitgegaan van het inflatiecijfer uit de kadernota. Dit is 3,67%.
- Voor de bijdrage aan SED organisatie wordt aangesloten bij de bijdrage uit de Begroting 2023 en de Voorjaarsnota 2022 van de SED organisatie.
In 2023 maken we een structureel budget vrij van € 137.000 om een eventuele verhoging door de inflatie naar 3,6% op te kunnen vangen.

Geprognosticeerde balans

Balans

Begin en eindbalans	01-01-23	31-12-23
ACTIVA		
<u>Vaste activa</u>		
Immateriële vaste activa	284	275
Materiële vaste activa	47.862	47.750
Financiële vaste activa	15.694	14.805
Totaal vaste activa	63.840	62.830
<u>Vlottende activa</u>		
Voorraden	3	3
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	13.999	13.999
Liquide middelen	130	130
Overlopende activa	1.347	1.347
Totaal vlottende activa	15.479	15.479
Totaal ACTIVA	79.319	78.309
PASSIVA		
<u>Vaste passiva</u>		
Eigen Vermogen	14.053	13.822
Voorzieningen	7.354	6.960
Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar	42.713	39.149
Totaal vaste passiva	64.120	59.931
<u>Vlottende passiva</u>		
Netto vlottende schulden rentetypische looptijd < 1 jaar	10.534	13.713
Overlopende passiva	4.665	4.665
Totaal vlottende passiva	5.199	18.378
Totaal PASSIVA	79.319	78.309

Berekening van het EMU-saldo

Omschrijving	2021 Begroting na wijziging	2022 Begroting	2023 begroting
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-84	-523	285
2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	2.339	2.451	2.587
3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	749	64	570
-4 Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-2.120	-1.779	-2.261
5 Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0	0
6 Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voorzover niet op exploitatie verantwoord	0	0	0
-7 Aankoop van grond en uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	0	0	0
8 Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	0	0	0
-9 Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	-739	-603	-1.054
-10 Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0	0
-11 Verkoop van effecten:			
- 11a Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee
-11b Zo ja, wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
Berekend EMU-saldo	145	109	127

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten

In de begroting zijn ramingen opgenomen voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Hiervoor mag geen voorziening worden getroffen. Wel moet hierover informatie in de begroting worden opgenomen. Onder deze verplichtingen worden de aanspraken verstaan op toekomstige uitkeringen door het huidige dan wel het voormalig personeel. In de begroting van Stede Broec zijn alleen nog budgetten voor de bovengenoemde onderdelen welke betrekking hebben op het college. Het overige personeel is immers werkzaam bij de SED organisatie. Binnen de begroting van Stede Broec gaat het om de volgende posten:

Pensioenen wethouders

Aangewezen wethouders en nabestaanden van aangewezen wethouders ontvangen een pensioenuitkering. Daarnaast bouwen de huidige wethouders pensioenrechten op. Hiervoor is een voorziening getroffen. De geraamde stand van deze voorziening per 1-1-2023 is € 1.296.000.

Investerings

Er wordt onderscheid gemaakt in investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investerings met een economisch nut zijn alle investeringen die verhandelbaar zijn (er is een markt voor) en/of als ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Bijvoorbeeld door het vragen van rechten, heffingen, leges of tarieven.

Investerings met een economisch nut

<u>Pr.</u>	<u>Omschrijving</u>	<u>2023</u>	<u>Afschr.termijn</u>
2	Investerings GRP	750.000	35

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

<u>Pr.</u>	<u>Omschrijving</u>	<u>2023</u>	<u>Afschr.termijn</u>
2	Vervangen onderdelen bruggen	52.000	20
2	Vervangen complete objecten bruggen	298.000	60
2	Conservering constructieonderdelen bruggen	84.000	10
2	Vervangen beschoeiingen	637.000	50
2	Vervangen lichtmasten OVL	53.000	40
2	Vervangen armaturen OVL	145.000	20
2	Kast- en kabelvervanging	40.000	50
2	Vervangen wegen	142.000	20

Financiering

We verwachten dat in 2023 geen langlopende lening wordt aangetrokken.

Overzicht reserves en voorzieningen

Algemene reserve:

Deze reserve heeft een bufferfunctie. Batige jaarresultaten worden in deze reserve gestort. Nadelige jaarresultaten, stortingen in voorzieningen en dekking van incidentele uitgaven kunnen worden onttrokken aan deze reserve.

	Boekwaarde 1-1-2023	Toevoeging	Onttrekking	Verwacht resultaat 2023	Boekwaarde 31-12-2023
Algemene reserve	2.720	0	0	285	3.005

Bestemmingsreserves:

	boekwaarde 1-1-2023	Vermeerderingen	Verminderings	boekwaarde 31-12-2023
<u>Bestemmingsreserves:</u>				
Grondbedrijf	1.356	0	0	1.356
Onderhoud buitenwegen	0	17	0	17
Omgevingsfonds	43	0	0	43
Baggeren	58	0	0	58
Kunst- en cultuurfonds	42	0	0	42
Faciliteiten kunst gemeentehuis	3	0	0	3
Duurzaamheidsfonds	10	0	0	10
Sociaal Domein	558	0	0	558
SED perspectief	27	0	0	27
Totaal	2.097	17	0	2.114

Toelichting geraamde mutaties in de reserves en doel van de reserves:

- *Grondbedrijf*

Reserve ter dekking van stortingen in voorzieningen voor grondexploitatie en dekking van incidentele aanschaffingen binnen de grondexploitatie. Batige resultaten van grondexploitaties en overige grondverkoop worden in deze reserve gestort.

- *Onderhoud buitenwegen*

In de business case "Wegenoverdracht Westfriesland" is gerekend met 5% risico op onderhoud van de wegen in het buitengebied. Deze 5% wordt gestort in een reserve. Vanuit deze reserve kan er dekking worden gegeven als de onderhoudskosten hoger uitvallen.

- *Omgevingsfonds*

Ter dekking van investeringen in de openbare ruimte rondom huurwoningen worden voldaan.

- *Baggeren*

Deze reserve wordt ingezet ter dekking van de kosten van de maatregelen uit de het baggerplan.

- *Kunst- en Cultuurfonds*

Bij omvangrijke werken wordt een nader te bepalen bijdrage aan deze reserve geraamd. Aanschaf en plaatsing van kunstwerken en kunstobjecten en kosten van culturele projecten en manifestaties worden uit deze reserve gedekt.

- *Faciliteiten kunst gemeentehuis*

Ter dekking van de kosten voor het houden van kunstexposities in het gemeentehuis.

- *Duurzaamheidsfonds*

Onttrekkingen worden gedaan bij het vervullen van een voorbeeldfunctie op het gebied van duurzaamheid en milieu. Hierbij kan gedacht worden aan roetfilters voor het wagenpark.

- *Sociaal Domein*

De gelden die bestemd zijn voor het Sociaal domein beschikbaar te laten blijven voor het Sociaal Domein en tevens op deze wijze de schommelingen in de uitgaven op te kunnen vangen en ter dekking van eventuele risico's

- *SED perspectief*

Uit deze reserve worden de lasten met betrekking tot het SED perspectief gedekt.

Reserves ter dekking van kapitaallasten

De onderstaande reserves zijn ingesteld ter dekking van kapitaallasten.

	boekwaarde 1-1-2023	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	boekwaarde 31-12-2023
Praktijkschool	569	0	44	526
Martinuscollege	174	0	13	161
Scoutinggebouw	89	0	11	78
Legionella bestrijding gymzalen	0	0	0	0
Luie trap	5	0	1	5
Boogschuttersvereniging	74	0	3	71
Glijbaan de Kloet	0	0	0	0
Energiezuinige toepassingen atletiekbaan	15	0	1	15
Buitendienst	1.412	0	59	1.353
Uitbreiding 't Palet	798	0	43	755
Nieuwbouw De Streek/ Poseidon	210	0	7	204
Asbest Martinuscollege	1.063	0	51	1.012
Centrumgebied	2.166	0	173	1.993
Vrachtauto Buitendienst	0	0	0	0
Verlichting gemeentehuis	0	0	0	0
Verbouwing gemeentehuis	333	0	18	314

Brandmeldinstallatie	18	0	3	15
Huisvesting verenigingen	2.132	0	84	2.047
Verbouwing Postkantoor	104	0	7	97
Ringeninstallatie gymzaal De Helt	4	0	1	3
Ringeninstallatie gymzaal De Woud	5	0	1	4
Sportmateriaal sporthal De Flint	4	0	1	3
Speeltoestellen Watermolenweg	13	0	2	11
Speeltoestellen Waterhoen/Habijt	28	0	6	22
Energetische- en akoestische verbeteringen De Kloet	18	0	2	16
Totaal	9.234	0	530	8.704

Voorzieningen

	boekwaarde 1-1-2023	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde 31-12-2023
<u>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's:</u>				
Pensioenen wethouders	1.296	0	0	1.296
Wachtgelden	327	0	86	240
Oosterweed	75	0	0	75
<u>Egalisatievoorzieningen</u>				
Groot onderhoud gebouwen	1.301	337	888	749
Voorziening groot onderhoud bruggen	240	140	81	299
<u>Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden:</u>				
Voorziening Riolering	4.086	0	0	4.086
Voorziening Afvalinzameling	215	0	0	215
Totaal	7.538	477	1.055	6.960

Meerjarenraming en toelichting

De meerjarenraming bevat voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar een geprognosticeerde begin- en eindbalans en een raming van de financiële gevolgen, waaronder de baten en de lasten van het bestaande en het nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen

Algemeen financieel beeld

Het geraamde verloop van het begrotingssaldo over de jaren is als volgt:

2023:	€ 285.000 (incidenteel -/- € 482.000 en structureel € 767.000)
2024:	€ 1.844.000
2025:	€ 3.325.000
2026:	€ 905.000

Meerjarenraming

Programma	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten:				
Bestuur en dienstverlening	10.478	10.888	11.209	11.529
Ruimte	14.695	14.775	14.873	14.995
Samenleving	35.415	35.615	35.502	35.998
Totaal lasten	60.589	61.278	61.585	62.521
Baten				
Bestuur en dienstverlening	48.598	50.926	52.725	51.207
Ruimte	5.851	5.901	5.865	5.876
Samenleving	5.911	5.781	5.807	5.830
Totaal baten	60.360	62.609	64.397	62.913
Stortingen reserves				
Reserves Bestuur en dienstverlening	0	0	0	0
Reserves Ruimte	17	17	17	17
Reserves Samenleving	0	0	0	0
Totaal stortingen	17	17	17	17
Onttrekkingen reserves:				
Reserves Bestuur en dienstverlening	80	80	80	80
Reserves Ruimte	173	173	173	173
Reserves Samenleving	277	277	277	277
Totaal onttrekkingen	530	530	530	530
Resultaat	285	1.844	3.325	905

Uitgangspunten van meerjarenraming

Zie hiervoor de uitgangspunten op blz. 80.

Geprognosticeerde balans

Begin en eindbalans	31-12-23	31-12-24	31-12-25	31-12-26
ACTIVA				
<u>Vaste activa</u>				
Immateriële vaste activa	275	265	255	246
Materiële vaste activa	47.750	46.503	46.015	44.069
Financiële vaste activa	14.805	13.915	13.189	12.463
Totaal vaste activa	62.830	60.683	59.459	56.778
<u>Vlottende activa</u>				
Voorraden	3	3	3	3
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	13.999	13.999	13.999	13.999
Liquide middelen	130	130	130	130
Overlopende activa	1.347	1.347	1.347	1.347
Totaal vlottende activa	15.479	15.479	15.479	15.479
Totaal ACTIVA	78.309	76.162	74.938	72.257
PASSIVA				
<u>Vaste passiva</u>				
Eigen Vermogen	13.822	15.153	17.966	18.357
Voorzieningen	6.960	6.639	6.225	6.276
Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar	39.149	38.585	38.021	37.457
Totaal vaste passiva	59.931	60.377	62.212	62.090
<u>Vlottende passiva</u>				
Netto vlottende schulden rentetypische looptijd < 1 jaar	13.713	11.120	8.061	5.502
Overlopende passiva	4.665	4.665	4.665	4.665
Totaal vlottende passiva	18.378	15.785	12.726	10.167
Totaal PASSIVA	78.309	76.162	74.938	72.257

EMU-saldo

	2023	2024	2025	2026
Berekend EMU-saldo	84	3.055	3.793	2.593

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten

In de meerjarenraming zijn ramingen opgenomen voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Hiervoor mag geen voorziening worden getroffen. Wel moet hierover informatie in de begroting worden opgenomen. Onder deze verplichtingen worden de aanspraken verstaan op toekomstige uitkeringen door het huidige dan wel het voormalig personeel. In de begroting van Stede Broec zijn alleen nog budgetten voor de bovengenoemde onderdelen, die betrekking hebben op het college. Het overige personeel is immers werkzaam bij de SED organisatie. Binnen de begroting van Stede Broec gaat het om de volgende posten:

Uitkeringen oud wethouders

Voor lopende verplichtingen is meerjarig een bedrag van € 110.000 gebudgetteerd. Het budget is ter dekking van aanspraken op een loondervingsuitkering ingevolge de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa) en wachtgelden.

Pensioenen wethouders

Aangewezen wethouders en nabestaanden van aangewezen wethouders wordt een pensioenuitkering betaald. Daarnaast bouwen de huidige wethouders pensioenrechten op. Hiervoor is een voorziening getroffen. Het meerjarige verloop van deze voorziening is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2026
<u>Voorziening:</u>				
Pensioenen wethouders	1.296	1.296	1.296	1.296

Investeringsen

Pr.	Omschrijving	2023	2024	2025	2026	Afschr. termijn
Geaccordeerde investeringsbudgetten						
2	Vervangen onderdelen bruggen	52				20
2	vervangen complete objecten bruggen	146	50	50	50	60
2	Vervangen beschoeiingen	637	656	567	488	50
2	Vervanging lichtmasten OVL	53	31	50	65	40
2	Vervanging armatuur OVL	145	112	78	76	20
2	Kast- en kabelvervanging	40	pm	pm	pm	50
2	Vervangen wegen	142	142	142	142	20
2	Vervangen speelvoorzieningen	60	60	60	60	10
2	Investeringsen GRP	750				35
2	Vervangen complete objecten bruggen	152	58	887	146	60
2	Conservering constructieonderdelen bruggen	84	73	137	133	10
3	IKC Plan Zuid	pm				40

Financiering

In de meerjarenraming gaan we ervan uit dat de we het saldo van de aflossingen plus de investeringen minus de afschrijvingslasten opnieuw moeten financieren. Dit betekent dat we vanaf 2024 jaarlijks ongeveer € 3,0 miljoen moeten aantrekken.

Overzicht reserves en voorzieningen

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025
Algemene reserve	2.720	3.005	4.849	8.175

	boekwaarde 31-12-2023	boekwaarde 31-12-2024	boekwaarde 31-12-2025	boekwaarde 31-12-2026
<u>Bestemmingsreserves:</u>				
Grondbedrijf	1.356	1.356	1.356	1.356
Onderhoud buitenwegen	17	34	51	68
Omgevingsfonds	43	43	43	43
Baggeren	58	58	58	58
Kunst- en cultuurfonds	42	42	42	42
Faciliteiten kunst gemeentehuis	3	3	3	3
Duurzaamheidsfonds	10	10	10	10
Sociaal Domein	558	558	558	558
SED perspectief	27	27	27	27
Totaal	2.114	2.131	2.148	2.165

	boekwaarde 31-12-2023	boekwaarde 31-12-2024	boekwaarde 31-12-2025	boekwaarde 31-12-2026
<u>Reserves ter dekking van kapitaallasten:</u>				
Praktijkschool	526	482	438	394
Martinuscollege	161	147	134	120
Scoutinggebouw	78	67	56	44
Legionella bestrijding gymzalen	0	0	0	0
Luie trap	5	4	4	3
Boogschuttersvereniging	71	68	65	62
Glijbaan de Kloet	0	0	0	0
Energiezuinige toepassingen atletiekbaan	15	14	13	13
Buitendienst	1.353	1.294	1.235	1.176
Uitbreiding 't Palet	755	712	668	625
Nieuwbouw De Streek/ Poseidon	204	197	190	183
Asbest Martinuscollege	1.012	961	910	859
Centrumgebied	1.993	1.820	1.647	1.474
Vrachtauto Buitendienst	0	0	0	0
Verlichting gemeentehuis	0	0	0	0
Verbouwing gemeentehuis	314	296	277	259
Brandmeldinstallatie	15	13	10	8
Huisvesting verenigingen	2.047	1.963	1.878	1.794
Verbouwing Postkantoor	97	90	83	76
Ringeninstallatie gymzaal De Helt	3	2	1	0
Ringeninstallatie gymzaal De Woud	4	3	2	1
Sportmateriaal sporthal De Flint	3	2	1	0
Speeltoestellen Watermolenweg	11	9	7	5
Speeltoestellen Waterhoen/Habijt	22	16	10	4
Energetische- en akoestische verbeteringen De Kloet	16	14	13	11
Totaal	8.704	8.173	7.643	7.113

Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserve

Toevoeging aan reserves	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bestuur en dienstverlening	0	0	0	0
Ruimte	17	17	17	17
Samenleving	0	0	0	0
Totaal	17	17	17	17
Onttrekkingen aan reserves	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bestuur en dienstverlening	80	80	80	80
Ruimte	173	173	173	173
Samenleving	277	277	277	277
Totaal	530	530	530	530